

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

شامل: متن قوانین - تصویبنامه‌ها - صورت مفصل مذاکرات مجلس شورای ملی
اخبار رسمی - فرامین - انتصابات - آئین نامه‌ها - بخش نامه‌ها - آگهی‌های رسمی و قانونی - سؤالات

شماره تلفن: ۸۸۹۴-۸۸۹۵ - ۸۸۹۶-۵۴۴۸

سال چهارم - شماره ۹۸۹

صفحه ۲۲۱۷

شنبه ۱۹ تیر ماه ۱۳۲۷

وزیر سید محمد ششمی

دوره پانزدهم قانونگذاری

شماره مسلسل ۱۵۹۴

روزنامه یومیه

فهرست مندرجات

- ۱ - صورت مشروح بقیه مذاکرات هشتاد و دومین جلسه دوره پانزدهم از صفحه ۱ تا ۱۱
- ۲ - قانون « ۱۱
- ۳ - انتصابات « ۱۲
- ۴ - آگهی‌های رسمی « ۱۳

میفرمائید؟

نایب رئیس - بفرمائید.

رضوی - در ماده ۱۴۰ میگوید نظم مجلس شورای ملی و نظم داخلی و خارجی را در اختیار هیئت رئیسه میگذارد نظم مجلس عبارت از جلوس مقام ریاست و زنگ زدن و اجازه دادن و اینها نیست بنده موضوع را که آقای دکتر معظمی بیان فرمودند در موفقی کحق ۷۰ نفر از نمایندگان یا بیشتر از نمایندگان مورد تضییع است و در هر جلسه آنها می‌آید و می‌نشینند (صحیح است) و حق آنها ضایع میشود و مورد دشنام و بدگویی و تفرین تمام ملت قرار میگیرند و از طرف دیگر هم پیش‌و جان خودشان واقعا خجیل و منقلب میشوند (صحیح است) اینها باید بالاخره حشاشان را از کی بگیرند جز اینکه بعهده مقام ریاست و هیئت محترم رئیسه است.

(صحیح است) باید سؤال بفرمایند که علت نیامدن آقایان چیست آیا بمجلس که نیایند کار ندارند؟ یا برای ملت نمیخواهند کار بکنند؟ (صحیح است) یا ما همکاری نمیخواهند بکنند؟ اگر دردی است دو باشد (صحیح است) و اگر طفره است مرتفع بشود و الا حق یک اکثریتی را یک اقلیت نمیشود ضایع بکنند علاوه بر این یک مقدار اشکال این کار هم بدست خود تشکیلات داخلی مجلس است

مذاکرات مجلس

بقیه جلسه ۸۲

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز ۳ شنبه ۱۵ تیر ماه ۱۳۲۷

فهرست مطالب

- ۱ - بیانات قبل از دستور آقایان حاذقی و دکتر معظمی
- ۲ - قرائت گزارش کبسیونهای خارجه و فرهنگ و بودجه راجع ببلایچه اونسکو و تصویب آن
- ۳ - استر داد دوفقره لایحه شورای عالی فرهنگ و اصلاح فنون تاسیس دانشگاه بوسیله آقای وزیر فرهنگ
- ۴ - تقدیم یک فقره لایحه مربوط بتاسیس دانشگاه در شهرستانها باقیه یک فوریت و تصویب فوریت آن
- ۵ - تقدیم سه فقره لایحه از طرف آقای نخست وزیر و تصویب یک فوریت از آن لوابح مربوط بمفو مجرمین سیاسی
- ۶ - موقع دستور جلسه آینده - ختم جلسه

مجلس ساعت ده صبح بریاست آقای ظفر ابلغان (نایب رئیس)

بمنوان بعد از تنفس تشکیل گردید

۱ - بیانات قبل از دستور آقایان حاذقی و دکتر معظمی

دکتر معظمی - بنده عرایضی راجع بوضع کار مجلس داشتم که لازم بود بعرض آقایان نمایندگان برسانم. با این ترتیبی که مجلس کار میکند واقعا بنده مشروطیت ایران را در خطر می بینم (صحیح است)
نایب رئیس - پس مقدم آقای حاذقی است اگر اجازه بدهید.

نایب رئیس - چون جلسه قبل بمنوان تنفس ختم شد صورت جلسه نداریم هفت نفر از آقایان نمایندگان محترم اجازه نطق قبل از دستور خواسته اند.

بعضی از نمایندگان - دستور دستور
حائری زاده - بنده مخالفم بادستور
دکتر معظمی - بنده یک تذکری دارم.
نایب رئیس - آقای دکتر معظمی

بقیه مذاکرات مشروح هشتاد و دومین جلسه از دوره پانزدهم قانونگذاری

اداره تند نویسی و تحریر صورت مجلس

الآن این تابلو ۱۱۵ نفر است آقایان کجا هستند ملاحظه میفرمایند که این ۲۵ نفر دیگر کجا هستند کاصلا در مجلس حضور بهم نمی‌رسند و روز در مجلس نیستند بقیه بنده اغلب از آقایان خارج از تهران هستند منتهی بصلحت خاصی نیابتند و وقتی که نمی‌آیند اسمشان را جزو غائبین نمی‌نویسند ما هر روز تابلو ۱۱۵ نفر را می‌بینیم باید ۷۰ یا ۸۰ نفر منتظر باشیم در حالی که اگر معلوم بشود تحقیق بشود که آقایان نیستند خوب عده می‌آید پائین و طبقاً عده برای مذاکره و همچنین رأی می‌آید پائین و کار سهل میشود و امور تسریع میشود و در آن صورت اینجا بابک عده ۷۰ نفری کار مجلس انجام می‌گیرد استعدا می‌کنم که در این موقع دقت خاصی بفرمایند (صحیح است) والا این کیفیت کم کم فریاد اکثریت را بلند کرده است.

نایب رئیس - در هیئت رئیسه مشغول اقدام هستیم که انشاءالله دیگر این جور جلسات پیش نیاید و اصلاح شود اما راجع ببنده آقایان حاضر دوماه در ادارات مجلس خیلی دقت میکنند و از روی نهایت دقت آقایانی که مسافرت میکنند فوراً اسم نویسی میکنند در این صورت گمان نمی‌کنم که کسی خارج باشد (بعضی از نمایندگان - پس چرا نمی‌آیند) آقای حاذقی

حاذقی - آقایان نمایندگان محترم مستعضر هستند که من همیشه بانطق قبل از دستور مخالف بودم و همچنین با ادامه مذاکره در مواقعی که الزام و ایجاب می‌کرد است که زودتر هر کاری بر سر راه تصویب قانون گذاری برسد همیشه مخالف بوده ام ، با ختم جلسه هم همیشه مخالف بودم امروز که اجازه گرفتم پیش از دستور عرضی بکنم باز بیانی و نظمی ندارم زیرا نطق و بیان پیش از دستور را یکی از دولت ایجاب میکند که ناطق نطق خودش را اظهار بکند . اولاً این که نسبت به حوزه انتخابیه خودش باینست با اوضاع و احوال مملکت یک تأثراتی داشته باشد ، یک دلسوزی هائی داشته باشد و اعتراضاتی داشته باشد و بخواهد این اعتراضات خموش و آن دلسوختگی هائی که دارد بسمع نمایندگان محترم برساند و توجه دولت را جلب کند ، من در این دودوره ای که در مجلس بودم تجربه کرده ام و استنباط کرده ام که بیانات پیش از دستور باین منظور هیچوجه نمیتواند منشاء کوچکترین اثری برای مملکت باشد زیرا دستگاه و سازمان دولتی با اندازه خراب و منشاء خرابی هم مجلس شورای ملی است با اندازه این دستگاهها خراب است که نطق قبل از دستور منشاء استنتاجی و نفمی برای حوزه انتخابیه نباشد و اگر کسی بتواند با فعالیت فردی یا دوندگی با اقدامات شخصی بوزارتخانه ها برود و کاری بکند آن امری است حلیحه والا کوچکترین اثری بانطق قبل از دستور و کبیل از نظر اصلاحات مملکتی مترتب نمیشد بلکه اگر مفاصحه طرفینی یا خدای نکرده یک بیاناتی که متأسفانه اغلب هم تجربه کرده ام منتهی بتشنج مجلس میشود پیش بیاید نه برای مردم و نه برای ملت و نه برای مملکت هیچ فایده ای ندارد ، حامل نطق قبل از دستور این است و من از هر دوی این

عامل دوری میجویم و اما امروز که میخوانم صحبت بکنم واقفم این است که کار در دستخوار رسیده است من بنوبه خود باین نحوه عمل آقایان نمایندگان و این طرز کار مجلس معترضم و با کمال تأسف می‌بینم حق مشروطیت ایران دارد توضیح می‌شود مردم مملکت از مشروطیت دارند بیزار می‌شوند (عباس اسکندری - مجلس این طور است از مشروطیت بیزار نمی‌شوند از من و شما بیزار می‌شوند) برای این است که مجلس شورای ملی کار خودش را نیکند از مشروطیت بیزار می‌شوند (نقی زاده - آقا این چه ربطی بشروطیت دارد ؟) از مجلس توقع کار توقع جدیت توقع اتخاذ تصمیم های مفید و فوری و متوالی و دوم راجع باصلاحات مملکت و انتظار گذراندن این لوايح و قوانینی است که در شئون مملکت مؤثر است و همه روزه در اثر تعطیل جلسات و عدم تشکیل منظم جلسات و از اکثریت افتادن جلسات همه اینها موقوف مانده (صحیح است) من میخوانم با آقایان نمایندگان محترم عرض کنم که وکیل شدن و نماینده مجلس شدن اینها مقدمه است برای خدمت ، بعضی از آقایان محترم مثل این است که این را هدف و ذی المقدمه فرض کرده اند یعنی همینقدر که این سمت را احراز فرمودند تصور میکنند که وظیفه شان را انجام داده اند ، من البته چیزی عرض نمیکنم که خدای نخواستہ جنبه عوام فریبی و منفی بافی داشته باشد ، من همیشه مضالفاً باین حرفها و گفته هائی که مانع عمل باشد ولی این را عرض میکنم که خدا شاهد است این عمل آقایان یک لطمه مستقیم است بشروطیت ایران ، آقایان محترم اگر شما برای خودتان صلاحیت حکومت قائلید ، اگر شما اقتدار و توانائی در خودتان ببینید که مملکت را بارزیم مشروطیت اداره بکنید و راه و رسم کار کردن غیر از این است چرا روز هائی که تمین جلسه می‌شود آقایان دیر تشریف می‌آورند چه کاری واجب تر از تشکیل مجلس است ؟ چرا آقایانی که تشریف می‌آورند ساعتها در سرسرای مجلس چائی میخورند صحبت میفرمایند شوخی میکنند حرف میزنند ولی حاضر نمی‌شوند در جلسه مجلس که کارها بگذرد ؟ نزدیک یکسال از هر مجلس بانزدهم گذشته این عمل مجلس بانزدهم روی تمام ادوار گذشته مجلس شورای ملی را سفید کرد (یکنفر از نمایندگان - کی ها میکنند ؟) با این سهل انگاری با این بیلاکگی کار مملکت بکجا میرسد (فولادوند - اسم چند نفر را ببرید) آقایان محترم اکثرآ می‌بینند که ۷۰ نفر ، ۷۲ نفر یا ۷۶ نفر نشسته ایم و منتظر یکنفر هستیم مقام ریاست منشی مجلس را میفرستد ، که بمجلس حاضر بشوند حرف موهن میزنند ، حرف خجالت آور میزنند (بعضی از نمایندگان - اسمشان را ببرید) بنده اسمی نمیبرم ، نمیخوانم مشاجره شخصی بکنم ، من با هیچکس خصومت ندارم ، آقایان بنده عرض کردم من خودم را از همه آقایان از نظر اخلاق کوچکتر میدانم باین که من برای تمام افراد حوزه انتخابیه خودم انتخاب شده ام خودم را کوچکتر و پائین تر ریت تر از همه آقایان میدانم ولی آقایان این نحوه عمل مملکت را بخطر سوق میدهد ملت را بانقلاب میکشاند (صحیح است) (یکنفر از نمایندگان -

اینطور نیست آقا این حرفها چیست ؟) همینطور است آقا من بیان حقیقت میکنم هر جایش باحقیقت وفق نمیده بفرمائید آقایان شادرا بوجدان ، بخدا و بحقوق این ملت بابرهنه ، لغت هر بیان ، بدبخت بیثوائی که شما امروز مقدراتش را در دست دارید و میتوانید با نشستن و وضع قوانین مفید کردن وضعیت را بهتر بکنید همه اینها شما را سواست کند مهمم که بیش از این ملت را در مضیقه نگذارید اگر آقایان نمی‌توانند این بار سنگین را بدوش بگیرند استعفا بدهند (رحیمیان - تقصیر با کیست ؟) آقایان نمایندگان ما اینجا می نشینیم یکساعت جلسه تشکیل نمیشود من استعدا میکنم از مقام ریاست دستور بفرمایند از این بیخه اولاً بعضی اینک زنگ مجلس زده شد قهوه خانه مجلس بسته بشود چائی اصلاً بهچکس داده نشود و کارمندان بیایند تو آقایان وزراء و هیئت محترم دولت که کار دارند تشریف بیاورند و در صندلیشان جلوس بفرمایند و در عوض صحبت کردن و حرف زدن در خارج از جلسه تشریف بیاورند تو ، ما لوايح مفیدی داریم ، آقایان میدانند این لوايح مفید از قبیل لایحه انجمن های ایالتی و ولایتی استقلال شهربانی ها تأمین عواید شهربانی ها که تمام فلج شده است ، شهرستان ها الان دوسه ماه است که شهربانی های آن ها حقوق دارند و نمیتوانند کارهای عمرانی را انجام بدهند برای این است که مالیات های آن لغو شده است و بجای آنها مالیات های جدیدی گذاشته شده است ، همینطور مالیات های مفید تری داریم که با تصویب و انجام آن مجلس وارو سفید میکند و خودتان را تیر می‌کنند ان الحسانت پنهین السیئات اگر کار خوب بکنید خدا شاهد است گذشته شمارا مردم فراموش میکنند اگر نکنید مردم انقلاب میکنند ، انقلابی که بدست همین ملت خواهد شد

نایب رئیس - فرمایشات آقای حاذقی یک قدری میانه داشت ، تمام نمایندگان مجلس بعضی سخن و خدمت کردن بمملکت همیشه حاضر و آماده هستند (صحیح است) ولی اگر بعضی اوقات غفلتی میشود این عمل دلیل بر این نیست که مجلس نخواهد کار بکند و اساس مشروطیت محکمتر است از این که اگر ۴ نفر حاضر نشود اساس مشروطیت هم بظهور **دکتر بقائی** - کم کم بهم می‌غورد **عباس اسکندری** - بنده اخطار نظامنامه ای دارم .

نایب رئیس - طبق چه ماده ای ؟

اسکندری - طبق ماده ۱۰۹ ، توهین به بنده کردند .

نایب رئیس - توهینی بشخص شما نکردند **اسکندری** - چرا می‌گویند که نمایندگان مجلس من هم یکی از نمایندگان هستم .

نایب رئیس - بفرمائید توهینی بشخص شما نشده است .

اسکندری - برخلاف اساس مشروطیت ایران دارند حرف میزنند ، طبق قانون اساسی بنده عرض دارم باید بگویم ایشان باینست مجازات بشود این چه حرفی است آقا ناطقه بر علیه مشروطیت ایران است من خبر دارم که یک توطئه ای در جریان است (رحیمیان بر خلاف مشروطیت ایران دارند توطئه میکنند)

آقا اجازه بدهید باید بگویم بر علیه مشروطیت ایران توطئه میکنند از دولت تمجید میکنند از تمام مؤسسات مملکتی بر علیه مشروطیت ایران حرف میزنند بنده طبق قانون اساسی باید صحبت کنم **رحیمیان** - این ساده نیست یک تیت سونی است . **نایب رئیس** - بفرمائید آقای اسکندری بنشینید آقای دکتر معظمی بفرمائید .

اردلان - بنده پیشنهاد ورود در دستور را میکنم اگر آقایان اجازه بفرمایند ممکن است جلسه دیگر صحبت هائی دارند بفرمایند .

دکتر معظمی - فریاضی که بنده داشتم این بود که در این سه ماهه چهار جلسه بنده مشاهده کردم باین که یک عده ای تماماً در مجلس حاضر نمیشوند (رحیمیان - جناب آقای دکتر چه اشغالی بودند) بنده عرض نمیکنم وظیفه بیشتر رتبه است کاین را همین بکنند بنده اگر بخوانم شخص را بگویم در وظایف هیئت رئیسه دخالت میکنم .

فولادوند - آقایان شما خودتان می‌بینید کی بیرون میرود از اطاق (همه نمایندگان) **نایب رئیس** - آقایان نظامنامه مجلس را رعایت کنید تا ناطق بتواند صحبت کند .

دکتر معظمی - بنده عده ای از آقایان را می بینم که در جلسه حاضر نمیشوند و وضعیت را طوری میکنند که مجلس را در خارج موهن میکنند و این قسمت البته برای یکساعه از آقایان یعنی اکثر آقایانی که علاقمند بشروطیت ایران هستند فوق العاده ناگوار است (صحیح است) و مامتقدیم باینکه مشروطیتی را که بایک زحمات و فداکاریهای زیادی ملت ایران بدست آورده است باینست نگهداری کرد (صحیح است) و هر قوه ای که بخواهد این مشروطیت را متزلزل کند یا کوچک کند باینست با او مبارزه کرد از هر طرفی که بخواهد باشد پس بنابراین اگر در بین آقایان نمایندگان کسانی پیدا بشوند که بخواهند باین اساس بی‌اعتنا باشند ابتداء باینست بوسیله نظامنامه و آئین نامه داخلی به آنها اعلام بشود و اگر نظامنامه و آئین نامه داخلی بر آنها تأثیر نکرد باینست بآنها اعلان جنک هلنی داد و بملت ایران معرفی کرد که اینطور یکمده ای را در انتظار مردم موهن نکنند بطوریکه در خارج و جرایم غالباً باین طرز کار اعتراض و بی مجلس توهین بکنند در صورتی که من میان آقایان نمایندگان اشغالی را میشناسم با شرف ، علاقمند بوطن ، علاقمند بشروطیت ایران دلیلش هم اینست که در این جلسات ۷۰ نفر ، ۷۳ نفر در مجلس حاضر می‌شوند و برای عده حضور عده معدودی مجلس نمیتواند کاری انجام دهد (صحیح است) و یکی هم این است که میخوانم خطاب بمجلس بکنم و بگویم متأسفانه یکسال از هر دوره بانزدهم میگذرد و رهاشود موفق نشده ایم وظایف اساسی خودمان را که عبارت از قانونی کردن عملیاتی که سابق بر خلاف قانون شده و یکی هم قسمت وضع مالیات و تصویب دیگری وضع قوانین است و یکی هم بر طرف کردن کارها ، برخلاف قانون و یکی هم قسمت بودجه مملکتی است میخوانم عرض کنم با حضور مجلس بمقدمه من این جریان بزرگترین توهین است که یک اوضاع برخلاف قانونی در خارج از مجلس جریان داشته باشد و مامتوسل بشویم بیکدوادم و یا اجرای یک تصویب نامه هائی

که صراحتاً آنها برخلاف قانون است هر چه بخواهیم دلیل بیاوریم و توجیه بکنیم که در زمان فترت نمیدانیم اوضاع مملکت چگونه بوده است ، این معاذیر هیچکدام مجوزی نخواهد بود برای این که این وضع غیر قانونی ادامه پیدا کند بنابر این بنده منتهی میکنم از آقایان که یک قدری توجه بفرمائید که مجلس را تقویت نموده چون مجلس دوره ۱۰ فریبنا مواج میشود با انتخابات دوره ۱۶ البته همه آقایان میدانند که یک دسایسی هست در این مملکت که یک اشغالی که هیچ ارتباطی با ملت ندارند بوسایل حقه بازی ، تقلب ، تزویر ، تملق ، زور و فشار بیایند و این کرسی هائی که حق نمایندگان حقیقی ملت ایران است اشغال کنند . (صحیح است) و از الان یک دسایسی برای این کار بنده می بینم و میخوانم که برای خاطر آقایان نمایندگان که کلاه فرودند این از مشروطیت ایران هستند آنها را متذکر نموده و اعلام خطر نمایم من علاقه دارم و این قسمت را در دوره ۱۴ هم گفتم روزی هم که مجلس میخواست خاتمه پیدا کند در جلسه خصوصی با آقای قوام السلطنه عرض کردم اینجا هم باز تکرار میکنم که باید انتخابات آزاد باشد و دست هارایادی که در این کار دخالت میکنند باینست قطع کرد ، ملت ایران هم یک قدری از این خواب و غفلت و خودگی بیرون بیاید و این حق حسابی خودش را نگهدارد که دستخوش دست هارایادی نایاکی واقع نشود (صحیح است) الان مملکت ایران یک جریان حسابی قانونی ندارد میخوانم از همین الان تذکر بدمم که آقایان مراقب اوضاع باشند که با این وضع قدرت مجلس از بین نرود که ما نتوانیم آن نظارتی که حق ملت ایران است در انتخابات بکنیم ، عرض کنم باینست انتخابات آزاد باشد و هر کسی که از حوزه انتخابیه خودش اکثریت داشته باشد او بیاید ، بنده اگر در گلیا بگنم یا خوانسار اکثریت ندارم نباید بیایم این جا و بنام ملت ایران صحبت کنم . (صحیح است) و یک موضوع دیگری هم که خواستم این جا عرض کنم راجع به حوزه انتخابیه خودم است که استفاده میکنم و دو کلمه عرض میکنم چه در گلیا بگنم چه در خوانسار بگنم و آفات پیدا شده است و پارسال بسوزارت دارائی شکایت کردند و مأمورینی بآن نقساط فرستاده شد و خود آقای وزیر هم مساعدت فرمودند و تا اندازه ای هم رفع نگرانی شد اما مال هم میخواستم عرض کنم که از طرف هیئت دولت چون موقع برداشت محصول است مأمورینی فرستاده شود که وضعیت آفت زدگی آنجا را به بینند که بعداً مردم بلا تکلیف نباشند و از حالا برای مساعدت بآنها باید فکری کرد یک قسمت دیگر که میخوانم تذکر بدمم بآقای نخست وزیر راجع بوزارت دارائی است و از فراری که بنده شنیده ام آقای اردلان این یست را قبول نفرموده اند باید تکلیف این وزارت خانه را همین بفرمایند که آقا وزیر معین خواهند کرد یا این که خودشان یستش را قبول میکنند ، چون یک مقدار از کار های حساس و مهم مملکت در وزارت دارائی است و الان با آن کثرت کار که ایشان دارند خودشان عهده دار میشوند باین که دیگری را برای این کار در نظر میگیرند .

رحیمیان - جناب آقای رئیس این ۱۱۵ نفری که تابلو نشان میدهد پس چرا ۹۰ نفر از

آقایان این جا هستند ، اگر این نظر صحیح است اسمی آقایان ۲۵ نفر را که غائب هستند قرائت بفرمائید .

نایب رئیس - دو پیشنهاد رسیده است که وارد در دستور بشویم .

بعضی از نمایندگان - دستور .

نایب رئیس - اگر آقایان اجازه بفرمایند وارد در دستور بشویم .

حائری زاده - بنده مطابق ماده ۱۰۹ عرضی دارم .

نایب رئیس - بفرمائید .

حائری زاده - در جلسه گذشته بعنوان ماده میخواستم صحبت کنم مقام ریاست فرمودند این از جریان ماده ۱۰۹ خارج است ممکن است قبل از دستور حرف بزنید بنده هم اینجا یادداشت کرده بودم جزو قبل از دستور که مطالبی که مهم است بعضی چیزها که صحبت میشود خیال میکنم اقدم باشد که بنده صحبت بکنم .

نمایندگان - دستور ، دستور .

۴- قرائت گزارش کمیسیونهای خارجه و فرهنگ و بودجه راجع بلایحه اونسکو و تصویب آن

نایب رئیس - رأی میگیرم به پیشنهاد آقای نبوی که وارد دستور بشویم آقایانی که موافقت کرده وارد در دستور بشویم قیام کنند . (اکثر برخاستند) تصویب شد دستور لایحه اونسکو است .

نایب رئیس - آقای دکتر شفق بیانی دارید بفرمائید .

دکتر شفق - چون در باب اوقات مجلس آقایان صحبت های مختلف کردند بنده هم مقدمه را مطابق ماده ۱۴۰ که میگوید : رئیس از طرف مجلس حافظ و مجری قواعد نظم مجلس است عرض کنم ، در این دو دوره که بنده در مجلس بودم برای من تردیدی نیست و این را که عرض میکنم تصور میکنم که هیچ اشتباه نمیکنم صدی نود مشوایت بی ترتیبی هائیکه در کار مجلس از حیث حضور و غیاب رخ میدهد متوجه شخص رئیس و هیئت رئیسه است (بعضی از نمایندگان - صحیح است) هر وقت در این دوره بنده دیدم رئیس مجلس یک سبک جدی پیش گرفت و خودش منظم کار کرد مجلس هم منظم شد و همینکه رئیس خودش خلاف نظم عمل کرد بالطبع مجلس هم بی نظم شد در همین اواخر همین یکماه پیش بود که رئیس اخطار کرد ساعت نه من اینجا می‌آیم و ساعت ۹ و ۲۰ دقیقه خارج میشوم اگر عده حاضر نشد . در تمام ۳ روز ۴ روزیکه ایشان بودند و کلا هم سر وقت حاضر بودند و کار هائی هم میشد از روز پنجم بنده مراقب بودم خودشان نیم ساعت و روز بعد هم یکساعت دیر آمدند من شخصاً از ایشان پرسیدم جواب کافی به بنده ندادند بنده یقین دارم که تنها اصلاح دو این کارها بلکه راه افتادن کارهای اداری و کمیسیونهای مجلس و از آنجمله راه افتادن کار کمیسیون بودجه مستقیماً کار رئیس مجلس است که اینها را اداره کند تنها اینجا نشستن و زنگ زدن کار ریاست نیست ، رئیس مجلس

۱۰۹ که سه تعمیر کرده بودند هریض بنده را میخواستم صحبت کنم مقام ریاست فرمودند این از جریان ماده ۱۰۹ خارج است ممکن است قبل از دستور حرف بزنید بنده هم اینجا یادداشت کرده بودم جزو قبل از دستور که مطالبی که مهم است بعضی چیزها که صحبت میشود خیال میکنم اقدم باشد که بنده صحبت بکنم .

نمایندگان - دستور ، دستور .

۴- قرائت گزارش کمیسیونهای خارجه و فرهنگ و بودجه راجع بلایحه اونسکو و تصویب آن

نایب رئیس - رأی میگیرم به پیشنهاد آقای نبوی که وارد دستور بشویم آقایانی که موافقت کرده وارد در دستور بشویم قیام کنند . (اکثر برخاستند) تصویب شد دستور لایحه اونسکو است .

نایب رئیس - آقای دکتر شفق بیانی دارید بفرمائید .

دکتر شفق - چون در باب اوقات مجلس آقایان صحبت های مختلف کردند بنده هم مقدمه را مطابق ماده ۱۴۰ که میگوید : رئیس از طرف مجلس حافظ و مجری قواعد نظم مجلس است عرض کنم ، در این دو دوره که بنده در مجلس بودم برای من تردیدی نیست و این را که عرض میکنم تصور میکنم که هیچ اشتباه نمیکنم صدی نود مشوایت بی ترتیبی هائیکه در کار مجلس از حیث حضور و غیاب رخ میدهد متوجه شخص رئیس و هیئت رئیسه است (بعضی از نمایندگان - صحیح است) هر وقت در این دوره بنده دیدم رئیس مجلس یک سبک جدی پیش گرفت و خودش منظم کار کرد مجلس هم منظم شد و همینکه رئیس خودش خلاف نظم عمل کرد بالطبع مجلس هم بی نظم شد در همین اواخر همین یکماه پیش بود که رئیس اخطار کرد ساعت نه من اینجا می‌آیم و ساعت ۹ و ۲۰ دقیقه خارج میشوم اگر عده حاضر نشد . در تمام ۳ روز ۴ روزیکه ایشان بودند و کلا هم سر وقت حاضر بودند و کار هائی هم میشد از روز پنجم بنده مراقب بودم خودشان نیم ساعت و روز بعد هم یکساعت دیر آمدند من شخصاً از ایشان پرسیدم جواب کافی به بنده ندادند بنده یقین دارم که تنها اصلاح دو این کارها بلکه راه افتادن کارهای اداری و کمیسیونهای مجلس و از آنجمله راه افتادن کار کمیسیون بودجه مستقیماً کار رئیس مجلس است که اینها را اداره کند تنها اینجا نشستن و زنگ زدن کار ریاست نیست ، رئیس مجلس

پایان اول وقت سر کار خودش حاضر باشد و کمسیون های مختلف مجلس را اداره کند و اطلاع حاصل کند که کدام کمسیون کدام لایحه را مطرح کرده یا مطرح نکرده و چه طور عمل میکند . از جناب آقای نایب رئیس هم استعفا میبکنم در جواب بنده نفرمائید که اینطور نیست این مبانه است و از این حرفها و رئیس مجلس بوظایف خودش عمل میکند استعفا میبکنم تعارف نفرمائید ، حقیقت امر این است که این بی ترتیبی ها قسمت مهمش مربوط بر رئیس مجلس است .

نایب رئیس - اجازه بفرمائید آقای دکتر شفق بنده انتظار داشتم که این فرمایشات را در موقعیکه خود آقای سردار فاخر رئیس هستند بفرمائید چون بنده که از طرف ایشان نمیتوانم جواب بدهم ولی باید تصدیق بفرمائید که وقتیکه جلسه تشکیل است و از اکثریت می افتد این تقصیر رئیس و هیئت رئیس نیست تذکر هم داده میشود خواهش هم میشود ، استعفا هم میشود ، انعامی هم مقرر نوشته میشود ، جریمه هم میشوند ولی اینکار میشود تقصیر از هیئت رئیس و رئیس اینقدر ها نیست اینجام مجلس شورای ملی است هر کس باید وظیفه خودش را انجام بدهد . لایحه اونسکو مطرح است در ۱۵ مهرماه یک فوریت آن تصویب شده است ماده واحده از طرف کمسیونهای بودجه ، فرهنگ ، خارجه بتصویب رسیده است و خوانده میشود .

گزارش از کمسیون فرهنگ بمجلس شورای ملی ، کمسیون فرهنگ لایحه دولت راجع شرکت ایران - سازمان اونسکو را با حضور آقای معاون وزارت فرهنگ مورد شور و مطالعه قرار داده ماده واحده پیشنهادی را هیئت تصویب و اینک گزارش آن را برای تصویب قطعی تقدیم مجلس شورای ملی مینماید . مقرر کمسیون فرهنگ - کفایتی گزارش از کمسیون امور خارجه بمجلس شورای ملی . کمسیون امور خارجه لایحه شماره ۱۰۲۳۵ دولت راجع باساستانه سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد و قبول عضویت قطعی دولت ایران در سازمان مزبور را با حضور آقایان وزیر امور خارجه و معاون وزارت فرهنگ در جلسه تقدیمی که در دستور مجلس و در کمسیونهاست و توجه نمی کنند این لایحه را فوراً میآورند اعتراض باین است و به همین جهت بنده میخواستم در موقعیکه برنامه دولت مطرح بود از وقت استفاده نمایم و هرا بضمم را بکنم ولی چون فراکسیون اتحاد ملی که بنده اقتضای عضویت آن را دارم تکلیف خودش را با دولت ناپیکروز قبل از رأی اعتماد تعیین نکرده بود بنده نتوانستم صحبت بکنم و حالا هم چون اینجا جایش نیست موقوف میبکنم بیک وقت دیگر یکی از دلالت همه ای که بنده با این لایحه مخالفم که چرا با بودن لایحه دیگری که مقدم بر این لایحه تقدیم شده (صیحیح است) و از جمله لایحه بودجه مملکتی است آقایان روی نظرهایی که بعضی ها داشتند که لایحه بودجه مجلس اگر یکجا تصویب میشود بسیاری از کارهای مملکت (نمایندگان - بودجه مجلس که تصویب شده است) صحیح است مقصود بودجه کشور است بودجه مجلس که اولاً تصویب شد بکار می افتد توجهی

و قبول اساستانه آن ضروری است . لذا ماده واحده پیشنهادی دولت را هیئت تصویب و اینک گزارش آن را برای تصویب تقدیم مجلس شورای ملی مینماید . مقرر کمسیون امور خارجه - دکتر جلالیده گزارش از کمسیون بودجه بمجلس شورای ملی . کمسیون بودجه لایحه شماره ۱۰۲۳۵ دولت راجع باساستانه سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد و قبول عضویت قطعی دولت ایران در سازمان مزبور را که کمسیونهای فرهنگ و خارجه لزوم آن را تصدیق نموده بودند با حضور آقایان وزیر دارایی و معاون وزارت فرهنگ مطرح نموده پس از مذاکره راجع به سهمیه دولت ایران در نتیجه ماده واحده پیشنهادی با توجه بگزارش کمسیون امور خارجه با اضافه یک تبصره راجع بپیمان سهیمه بشرح زیر تصویب و اینک گزارش آن برای تصویب بمجلس شورای ملی تقدیم میگردد

ماده واحده - مجلس شورای ملی اساستانه سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد را تصویب مینماید و بدولت اجازه میدهد قبول عضویت قطعی ایران را با سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد اعلام دارد .

تبصره - وزارت فرهنگ سهمیه دولت ایران و همچنین حقوق و مزایای نماینده ثابت ایران در اونسکو را که جمعا از یک میلیون و یانصد هزار ریال در سال تجاوز نخواهد نمود در حدود اعتبارات سال ۱۳۲۷ از بودجه خود تأمین خواهند نمود - مقرر کمسیون بودجه - دکتر مصباح زاده

نایب رئیس - ماده واحده مطرح است آقای اسلامی نیلا اسم نویسی کرده اند برای مخالفت آقای مهندس رضوی مخالفید ؟

مهندس رضوی - بلی مخالفم **نایب رئیس** - آقای اسلامی بفرمائید **اسلامی** - عرض کنم که بنده با اصل و اساس این لایحه مخالفتی ندارم برای اینکه لایحه مفیدی شاید باشد و با توضیحاتیکه آقای دکتر بنده مقرر کمسیون خارجه خواهند داد مسئله روشن خواهد شد که بدرد ما خواهد خورد بنده مخالفتم بکار مجلس و روش کمسیونها است و اعتراضی است که نسبت بمقدم و مؤخر داشتن لایحه تقدیمی که در دستور مجلس و در کمسیونهاست و توجه نمی کنند این لایحه را فوراً میآورند اعتراض باین است و به همین جهت بنده میخواستم در موقعیکه برنامه دولت مطرح بود از وقت استفاده نمایم و هرا بضمم را بکنم ولی چون فراکسیون اتحاد ملی که بنده اقتضای عضویت آن را دارم تکلیف خودش را با دولت ناپیکروز قبل از رأی اعتماد تعیین نکرده بود بنده نتوانستم صحبت بکنم و حالا هم چون اینجا جایش نیست موقوف میبکنم بیک وقت دیگر یکی از دلالت همه ای که بنده با این لایحه مخالفم که چرا با بودن لایحه دیگری که مقدم بر این لایحه تقدیم شده (صیحیح است) و از جمله لایحه بودجه مملکتی است آقایان روی نظرهایی که بعضی ها داشتند که لایحه بودجه مجلس اگر یکجا تصویب میشود بسیاری از کارهای مملکت (نمایندگان - بودجه مجلس که تصویب شده است) صحیح است مقصود بودجه کشور است بودجه مجلس که اولاً تصویب شد بکار می افتد توجهی

نیسکنند آخر ماه بنده ایندهه یکدوازدهم رأی ندادم (اردلان - بودجه مملکتی که رأی دادید) آخر هر ماه که میشود بنویسند یکدوازدهم حقوق کارمندان دولت بمنوان دلوزی کارمندان دولت و حال اینکه کارمندان دولت و این کارگزینی وزارت دارایی که آقای نخست وزیر باید بآن توجه بفرمائید که دماز از روز کار این کارمندان دولت در میاورد بنام این کارمندان میآیند ۱ دوازدهم میآورند و تصویب میشود و کمسیون بودجه هم یک جنبه دیکتاتوری بخودش گرفته مثل اینکه آراء سایر نمایندگان مجلس اصلاً به پیشیزی ارزش ندارد و آن پیشنهاداتی که داده می شود همه مدفون میشود بنده بهین مناسب به یکدوازدهم ماه گذشته رأی ندادم و الان هم بکمسیون بودجه اخطار میکنم که ۵۰ نفر از نمایندگان محترم بلایحه ۱ دوازدهم رأی نخواهند داد ولو اینکه بکارمندان هم حقوق داده نشود ۵۰ نفر بلایحه رأی نخواهند داد حالا خودتان میدانید اگر بودجه کل کشور تصویب بشود همانطور بیکه عرض کردم بسیاری از کارهایی که حقیقه مسکوت مانده و خسارات مهمی برای دولت دارد بکار خواهد افتاد یکی از آنها بنده یک دلیل کوچکش را عرض میکنم و از این مقدمه میگردد در زمان اهل حضرت فقیه از تهران باز نماند یک راه شوم ای که نزدیکترین راه تهران بشمال است ساخته شده موسوم براه هراز ۱۲ میلیون تومان یا ۱۷ میلیون تومان خرج شده است و نیمه کاره مانده است (صیحیح است) بنده مکرر بوزارت راه مراجعه کردم گفتند ۲۰ میلیون تومان این خرج دارد ۵۰

نایب رئیس - راجع بدلیل مخالفت خودتان صحبت بفرمائید

اسلامی - ... دلیل اینست که این لایحه چرا آمده جلوی لایحه بودجه بنامه اگر مربوط نشد بنده عرض زیادی هم ندارم یکدقیقه بیشتر صحبت نمیکنم بنده عرض میکنم اهمیت لایحه بودجه بیش از این لایحه است (فولادوند - یکمدهای اینجا نشسته اند و خسته میشوند میروند بیرون) ساعت بگذارد آقا دودقیقه بیشتر صحبت نمیکنم عرض می کنم لایحه بودجه کشور مقدم بر اینست دلیل را هم عرض میکنم دلیلش اینست که اگر لایحه بودجه کشور را بیاوریم وزارت راه وعده کرده است که یکتقداری امسال در بودجه پیش بینی شده است که این راه تکمیل بشود و مرمت بشود ۲۰ میلیون تومان ۱۷ میلیون تومان که روایت میکنند خرج شده از بی خواهد رفت تمام تونل ها و پل ها را آب برده است و تمام این ۲۰ میلیون تومان یا ۱۷ میلیون تومانی که خرج کرده ایم از این میرود لایحه بودجه کل کشور اگر بیاید آنوقت وزارت راه نمیتواند بهانه بگیرد که بودجه نداریم اینست که بنده عرض میکنم که باستی لایحه مفیدی که اینجا هست اول بیاید بمجلس بعد این لایحه من نمی فهمم چه طور این لایحه مفیدی که آنجا هست میماند و این لایحه ها می آید من نمی فهمم اسرار این کمسیونهای مجلس و کارهای مجلس چه چیز است که من نمی فهمم ، یک لایحه مفید دیگر لایحه تمدید داد خواست املاک و اگذاری است (صحیح است) یکمده مردم بیچاره مرض حال ندارند یک طبقه دادمانه این لایحه اینجا

دفع شده است ولی یک کمیتهاییکه لایه مرض حال دادند يك قضات مخصوصی برای اینکار معین شده اند مرض حالشان را دادند و زمینشان را برده اند بنده از جناب آقای عامری جلسه گذشته تقاضا کردم که این لایحه تمدید مدت املاک و اگذاری را تصویب بفرمایند بیاید مجلس که تکلیف املاک مردم معلوم بشود (صحیح است) بنده عرضی ندارم والا بقول بعضی از آقایان که فرمودند يك لایحه مفیدی است بنده هم عرضی نمیکنم بخصوص که کسانی هم دارم و باز هم تقاضا میکنم که این لایحه که در کمسیونها هست اینها را تصویب کنید که در خارج نگویند که یعنی چه يك لایحه که در چهار یا پنججا پیش آورده بودند در مجلس آقای سروری یا دولت گذشته لوایح مفیدی آورده بودند در مجلس و حالا وزیر فرهنگ یا وزیر است و تلگراف يك لوایح مفیدی آوردند اینها را توجه بفرمائید .

باز هم عرض میکنم بکمسیون بودجه که اگر لایحه بودجه کشور تا قبل از اختتام این ماه بمجلس نیاید یکمده نمایندگان رأی نخواهند داد بیکدوازدهم **نایب رئیس** - آقای حاذقی موافقت ؟ **حاذقی** - عرضی ندارم **قبادیان** - آقای مقرر کمسیون بایستی توضیح بدهند .

نایب رئیس - آقای وزیر فرهنگ .

وزیر فرهنگ - بنده چون از بیانات آقای اسلامی مخالفتی حس نکردم و خود ایشان هم اظهار کردند که مخالف نیستند ، حالا اگر آقایان لازم میدانند که يك توضیحاتی در اطراف اونسکو عرض کنم (جمعی از نمایندگان - بفرمائید) بعد از خاتمه جنگ دوم جهانی در منشور ملل متفق پیش بینی هایی برای همکاری بین المللی در مسائل تربیتی بعمل آمد و ملل متحد در نظر گرفتند بوسیله مساعی علمی و فرهنگی برای تأمین و حفظ صلح و پیشرفت سطح فکر و ایجاد سعادت و رفاه بشر اقداماتی بنمایند .

چند هفته بعد از امضای منشور سانفرانسسکو وزرای فرهنگ ملل متفق در لندن جلساتی تشکیل دادند و طرحی تنظیم نمودند تا بموجب آن يك سازمان دائمی برای مسائل علمی و تربیتی و فرهنگی ایجاد شود و ملل متفق عضویت این سازمان را بپذیرند . این تصمیم بدولتهای متفق اعلام شد و برای تبادل نظر و مطالعه بدعوت مشترك دو دولت انگلیس و فرانسه کنفرانسی از نمایندگان ملل در سال ۱۹۴۵ مطابق ۱۳۲۴ شمس در لندن تشکیل گردید . دولت ایران نیز در این کنفرانس که نمایندگان ۴۴ دولت حضور داشتند شرکت کرد .

در این کنفرانس اساستانه تشکیل يك سازمان دائمی علمی و فرهنگی و تربیتی بتصویب رسید و این سازمان بنام اونسکو نامیده شد . در مقدمه این اساستانه چنین نوشته شده است ، چون جنگها از ذهن مردم سرچشمه میگردد باید اساس دفاع از صلح را نیز در فکر مردم رسوخ داد ملت سوه ظن و عدم اعتماد ملل مختلف نسبت بیکدیگر در جریان تاریخ عبارت از عدم آشنائی بمادات و رسوم ملل بوده است و اختلافات حاصل از آن منجر بجهنگ شده است .

نشر فرهنگ برای عدالت و آزادی و حفظ صلح لازم است و در این باب تمام ملل وظایفی دارند که باید آنها را با روح همکاری انجام بدهند . از طرف دیگر صلحی که تنها متکی بر قرارداد های سیاسی و اقتصادی باشد نمیتواند قبول و رضای دائم عموم ملل را فراهم آورد . بنا بر این صلح دائم و برقرار باید بر پایه تعاون فکری و اخلاقی بشر قرار بگیرد .

کشورهایی که این اساستانه را امضاء کرده اند مضمند که وسائلی تأمین کنند تا عموم افراد بتوانند بطور متساوی باصوالت تربیت صحیح دسترس پیدا کنند و آزادانه بدستجوی حقیقت و تبادل افکار بپردازند و ضمناً در نظر است که ملتها بیکدیگر را بشناسند و از عادات و فرهنگ بیکدیگر شناسائی کاملتر و دقیق تر و صحیحتری حاصل نمایند . بوجب اساستانه هر سال یکبار مجمع عمومی نمایندگان فرهنگی ملل در یکی از کشور های عضو سازمان تشکیل میشود در دسامبر ۱۹۴۶ اولین کنفرانس عمومی در شهر پاریس تشکیل شد . و دومین کنفرانس عمومی در اکتبر ۱۹۴۷ در مرکز بکو برپا گردید و بنا بقضای دولت لبنان قرار است سومین کنفرانس عمومی در ماه اوت سال جاری در بیروت تشکیل گردد .

در کنفرانس پاریس تصویب نمودند که بودجه مصارف اونسکو بمبلغ شش میلیون و نهصد و پنجاه هزار دلار بالغ شود در دومین کنفرانس عمومی که در مرکز بکو منعقد شد و نقشها و تصمیمات آن کنفرانس بتدریج مورد عمل قرار میگردد این تصمیمات کلی اتخاذ شد ،

- ۱- پیشرفت و تعمیم فرهنگ و کسب بکشورهایی که از جنگ خسارت دیده اند .
- ۲- ارتباط فرهنگی و علمی و روابط اجتماعی و بشردوستی بین ملل .
- ۳- مسئله آموزش اصلی و عمومی .

این توضیحاتی بود که بنده لازم دانستم راجع به اونسکو بعرض آقایان نمایندگان برسانم چون يك موضوع خیلی خیلی مفیدی است و نمایندگان ما هم در این کنفرانسها شرکت کرده اند و تقاضای مساعدهای بسیاری کرده اند و بوجب اساستانه هر ملتی که عضو اونسکو است می تواند تقاضا کند این است که از آقایان نمایندگان محترم استعفا میبکنم که این لایحه را زودتر تصویب بکنند برای اینکه موعدی که باستی دولت ایران رسماً الحاق خودش را با اونسکو اعلام کند منقضی میشود و برای این بود که این لایحه را آوردند اینجا و آقای اسلامی چیز همیشه نداشتند از نقطه نظر فرهنگ و با توجه بقسمتهایی که بعرض آقایان نمایندگان رسانیدم ، بسیار مفید است و استعفا میبکنم آقایان آن را تصویب کنند .

حاذقی - مذاکره کافی است **نایب رئیس** - آقای تقی زاده مخالفید ؟ بفرمائید . **تقی زاده** - همان طور که آقای اسلامی فرمودند بنده هم باید بگویم که با اساس اینکار مخالف نیستم لیکن مغالتم با این لایحه برای اینست که يك مصطاب مهمی عرض شود و این اجازه را خواستم برای دو

مطلب ، یکی اینکه بطور کلی بنده يك عقیده ای دارم که میخواهم عرض بکنم برخلاف آنچه که در این مملکت روز بروز بیشتر شایع میشود و آن شوق عظیمی است که برای همه مردم دست داد که در این کنفرانسهای بین المللی تماماً از پاراکو تا مکزیک چه در باب زنبور عسل چه در باب توتون و چه در باب هر مطلب دیگر شرکت بکنند و این درست نقیض آنچه چیزی است که مصلحت مملکت است یعنی هر چه تقریب در این قسمت باشد بهتر است از افراط و فقط ناشی از شوق جمعی از مردم است برای رفتن بفرنگستان و امریکا و گرفتن فوق العاده زیاد و اگر این کنفرانسها تماش در بین منعقد میشود فوق العاده اش کم میشد بنده بهمة اینها رأی میدادم (صحیح است) اینکار بتدریج تسلسل پیدا میکند و در هر مطلبی میگویند در فلان جای دنیا چند نفر در لندن میخواهند فوتبال بکنند و ما که فقر سراسر مملکت ما را گرفته است و تا امروز هم نتوانسته ایم در هر قصبه يك حوضی ، يك استخری درست بکنیم که بچه ها در آن شنا بکنند یا بیستی مثلا صد هزار دلار یا ۲۰ هزار لیره یا پنجاه هزار لیره بدهیم که چند نفر بروند آنجا سری توی سرها بیاورند که ما هم فوتبال داریم فلان چیز داریم این چیزها را بنده اصولاً مخالفم و خواستم که یکبار در اینجا گفته بشود که این اتلاف پول مملکت است و اگر فایدهای هم داشته باشد جزء مستحباتی است که در عرض اعمال و مسامحه در جرات اولیه مملکت با آنها عمل میشود . اما راجع باونسکو بنده باید بعرض بکنم که وقتی از کنفرانسهای خارجی حرف میزنم ملل متعدده را استننا میکنم شاید بعضی مجامع اقتصادی بین المللی که برای تجارت ما یا پول ما مفید باشد از این چیزها دو تاسه تا تشکیل میشود و آنهم یکی از آن چیزهایی است که بنده شخصاً مخالفتم با اساس آن ندارم میدانم که هیچ فایده ای برای ما نخواهد داشت و ندارد ولی بودن مادر اونسکو فقط برای بودن شاید عیب ندارد . اما يك چیز مهمی را امروز میخواهم عرض بکنم و آن اینست که اونسکو معنی اینست که ما متصل بشویم بمعارف دنیا و معارف بین المللی هر مملکتی ، زیرا هر مملکت در آنجا يك نماینده خواهد داشت و ما هم نماینده خواهیم داشت و مشارکت میکنیم و نماینده های آنها هم می آیند و اگر از ترقیات علمیشان یا ترقیات عملیشان چیزی باشد ما یاد بگیریم یا همینطور اگر ما داشته باشیم اینست که من خواهم میکنم از آقایان که يك توجهی بفرمایند این دکانهایی که در تهران و سمنان و شاهرود و مراغه باز شده باسم انجمن روابط فرهنگی بین فلان و فلان و یوگسلاوی و هندوستان ، این دکانها مرکز همه اعمالی هست جز فرهنگ ، اینها را در شان را ببندند و خودشان را متصل بکنند باقیانوس معرفت بین المللی و اگر اداره ای باید در تهران باز بشود يك اداره بین المللی روابط ایران و ممالک خارجی که هم از فرانسه یاد بگیریم و هم از آمریکا . یوگسلاوی هم يك شاهنامه ای دارد اگر کسی توجه بکنند با این زبان که من میدانم تا ۲۰۰ سال دیگر هم ترجمه نخواهد شد مثل شاهنامه است و من دیگر نمیدانم از یوگسلاوی چه میخواهند یاد بگیرند ، بنده حرفی ندارم هر علمی را

که بخواهند باید بگریزند ولی آن دکانها را بیکرو می باید درش
 رابینندند. در این وقت هم هزار چیز هست و تا مادامی
 که این قرارداد امضاء نشده بود و تصویب نشد بود بگفتند
 که این مقاولات بین الان یعنی است ولی حالا که این قرارداد
 بین السلی بسته شده است باید این مقاولات بین الان یعنی
 ازین پرود تا آقایان هم هر روز شل و کلاه نکنند
 در این مجمع حاضر شوند در آن مجمع جای بیورند
 شعر یوشکین بخوانند یا شعر شکسیر (احسن است)
نایب رئیس - آقای وزیر فرهنگ
وزیر فرهنگ - بنده در بیرون فرمایشات
 آقای تقی زاده لازم دانستم یک توضیحی بدهم در
 باره شرکت ایران در این سازمان اونسکو. اگر
 تشریف بیاورید بوزارتخانه توضیحات مفصلی هم ممکنست
 بعرض برسانم بنده نخواستم وقت آقایان را بگیرم
 و توضیحات مفصلی بدهم ولی اگر آنجا تشریف بیاورید
 ملاحظه خواهید فرمود که استفاده های خیلی زیادی
 از این سازمان ما خواهیم کرد چه از نقطه نظر معنوی
 و چه از نقطه نظر کتاب و لوازم لابراتوار و غیره
 ما تهیه خواهیم کرد. اما راجع به قسمتی که فرمودند
 در خصوص این انجمنهای فرهنگی در تهران و
 سایر نقاط دولت که با تقی زاده موافق
 است و موفقیکه در اینجا برنامه دولت مطرح بود
 یکی از آقایان نمایندگان آقای دهقان یا یکی دیگر
 از آقایان (یک نفر از نمایندگان - آقای دماوندی)
 بلی آقای دماوندی توضیحاتی دادند و از دولت این
 اقدام را خواستار شدند و بنده هم اینجا متعهد میشوم
 که راجع باین قسمت اقدام خواهد شد (احسن است)
 تا منظور آقایان تأمین بشود.

نایب رئیس - پیشنهاد کفایت مذاکرات از
 طرف آقای حاذقی رسیده است که قرائت میشود
 (شرح زیر قرائت شد)
 پیشنهاد کفایت مذاکرات میکند.
ملک مدنی - بنده مخالفم.
نایب رئیس - آقای حاذقی.
حاذقی - آقایان محترم بحث در کلیات يك
 لایحه برای روشن شدن آقایان نمایندگان است که
 بدانند موضوع چیست و مطلب کدامست که در رای
 دادن آقایان مؤثر باشد که تصمیم مثبت یا منفی بگیرند
 الان دو نفر موافق و مخالف صحبت کردند. آقای
 وزیر فرهنگ هم توضیح دادند و ما در این موضوع
 هم تصمیم خودمان را گرفته ایم و نسبت باین موضوع
 هم واردیم اجازه بفرمائید که یکی دو کلام مثبت بکنیم
 که جبران گذشته بشود.

ملک مدنی - اجازه میفرمائید؟
نایب رئیس - نوبت آقای مهندس
 رضوی است.
ملک مدنی - شاهه حواستان آنطرف است
مهندس رضوی - مخالفت بنده با حکفایت
 مذاکرات و همچنین اظهار مخالفتی که با لایحه کردم
 برای عرض يك مطلب بود. البته با شرکت ایران در
 کنفرانس اونسکو بنده مخالفتی ندارم و همچنین با
 رفتن فوتبالیستهای ایران بخارج هم اصولاً مخالفتی
 ندارم ولی از نظر هزینه ای که برای مملکت دارند
 باید یک قدری مطالعه بشود. نکته ای را که میخواستم عرض
 بکنم و جناب آقای وزیر فرهنگ که تشریف دارند

میل دارم توجه بفرمائید اینست که الان که بنده اینجا
 خدمت آقایان هستم معلومی هستند که ۲۰ سال سابقه
 تدریس داشتند و از طرف دولت بارها رفته اند و
 آنجا در دانشکده ها زحمت میکشند ولی حقوق بآنها
 داده نمیشود و حالا من فکر میکنم که وزیر فرهنگ
 آید. این زمینه میتواند بی نظرمانند یعنی بگردد در
 فرهنگ بدانند و خدمت بکنند ولی بظاطر بیاورند
 که يك اشخاصی از طرف مملکت بارها اهرام شدند
 برای تحصیل و اتقانهای هستند که زحمت میکشند
 و بآنها حقوق نمیدهند. برعکس باشخاصی که فقط
 صرف کارهای تجملی است کارشان و یا تفریح میکنند
 بآنها حقوقهای گزاف هر ماه میرسد. بنده خواستم
 این تذکر را بدهم و البته با اصل موضوع مخالفتی
 ندارم.
وزیر فرهنگ - اجازه میفرمائید.
نایب رئیس - بفرمائید.

وزیر فرهنگ - بنده بر حسب رای اعتماد
 آقایان نمایندگان در وزارت فرهنگ افتخار
 خدمتگزاری پیدا کردم و اما راجع باین موضوعی
 که آقای مهندس تذکر داده اند اقدام کردم، یکمده
 از آقایان دبیران و آموزگاران بر حسب تصمیم
 دولت برای تکمیل تحصیلات بارها رفتند. در دولت
 قبل تصمیم گرفتند که تمام اشخاصی را که در اروپا
 تحصیل میکنند یا کار دیگر دارند احضار کنند
 يك عده ای که کارشان تمام شده بود مراجعت کردند
 و يك عده ای که کارشان تمام نشده بود دولت موافقت
 کرد در صورتیکه تصدیق دانشکاهای اروپا را
 بیاورند که در اروپا مشغول مطالعه هستند حقوق
 آنها را بپردازند. این تصدیقها موقعی رسید که این
 دولت تشکیل شد و اول چیزی که از طرف وزارت
 فرهنگ در دولت مطرح شد همین قسمت است و
 مورد تصویب هم واقع شده است و نظر نماینده
 محترم هم تأمین است.

نایب رئیس - رای میگیریم باده واحده
 با ورقة آقایان موافقین هم ورقة سفید میدهند (اخذ
 و استخراج آراء بعمل آمد نتیجه بقرار زیر از طرف
 مقام ریاست اعلام شد)
 اسامی رای دهندگان - آقایان: دکتر امینی
 دکتر عبده - دکتر ملک - دکتر راجی - دکتر
 آشتیانی - دکتر شفق - دکتر فلسفی - دکتر طباطبائی
 دکتر بقایی - دکتر - مجتهدی - سزوار - برزین
 آصف - امیر تیمور - کشاورز صدر - ابوالقاسم
 امینی - تقی زاده - رضوی - امیر نصرت اسکندری
 مهندس خسرو هدایت - ملک مدنی - نواب یزدی
 ارباب گبو - عرب شیبانی - محمد حسین قشقایی
 احمد فرامرزی - عزیز اعظم زنگنه - گرگانی
 ناصر ذوالفقاری - سلمان اسدی - مشایخی - قبادیان
 مهدی ارباب - صاحب جمع - کهید - سالار بهزادی
 شریعت زاده - محمد ذوالفقاری - شادلو - باقانی
 محسن گنابادی - نبوی - لبقوانی - مرتضی شریف زاده
 موسوی - منصف - نراقی - عباس مسعودی - صاحب
 دیوانی - ملک پور - بودافیان - حاذقی - صدر زاده
 نوق - اردلان - محمود محمود - هاشم وکیل
 مکر - ملک - شهاب ابراهیمی - محمد علی مسعودی
 فاضلی - مسعود ثانی - بیدین اسفندیاری - نیکیور
 علی بهبهانی - هراتی - علی وکیلی - پالیزی - کامل

ماگویی - جواد هامری - احمد رضوی - دهقان
 محمد ساعد - کاشی
 ورقة سفید هلاکت امتناع: ۹
 اسامی مخالفین - آقایان: عباس اسکندری
 عبدالقدیر آزاد.
نایب رئیس - با اکثریت ۷۵ رای تصویب شد
 حالا ده دقیقه تنفس داده میشود
 ساعت ۱۱ و ۲۰ دقیقه مجلس بعنوان تنفس
 تعطیل ویس از یکساعت مجدداً ریاست آقای امیر
 حسین ابلغان (نایب رئیس) تشکیل گردید.
نایب رئیس - آقای وزیر فرهنگ.
**۳- استرداد و فقره لایحه شورای عالی
 فرهنگ و اصلاح قانون تأسیس دانشگاه
 بوسیله آقای وزیر فرهنگ**

وزیر فرهنگ - دولت قبل دو لایحه یکی
 راجع به اصلاح قانون تأسیس دانشگاه و دیگری
 مربوط به شورای عالی فرهنگ تقدیم کرده بود که
 در کمیته های مربوطه مطرح گردیده و مذاکراتی
 هم شده است و گزارش آنها هم چاپ شده نظر
 باینکه بنده مسئولیت وزارت فرهنگ را در مقابل
 مجلس دارم (صحیح است) و باید بتوانم دفاع
 کنم اینست که این دو لایحه را که یکی راجع به
 اصلاح قانون تأسیس دانشگاه و دیگری راجع به
 شورای عالی فرهنگ است مسترد می کنم

**۴- تقدیم يك فقره لایحه مربوط به
 تأسیس دانشگاه در شهرستانها با قید
 یکفوریت و تصویب فوریت آن**
وزیر فرهنگ عرض دیگری کمی خواستم بکنم
 اینست که دانشگاه تبریز در دوره فترت با تصویب نامه
 تأسیس گردیده و بنده برای اینکه مجوز قانونی آن تحصیل
 بشود لایحه آن را تقدیم می نمایم و همچنین راجع بشهر
 های دیگر که استعداد تأسیس دانشگاه دارد برای
 مشهد و اصفهان و شیراز (برزین - راجع به همدان
 و غرب هم اقدام بفرمائید) هم لایحه تقدیم میشود
 از اینجه لایحه تأسیس دانشگاه برای تبریز و اصفهان
 و شیراز و مشهد و يك مدرسه طب هم برای اهواز
 تقدیم می شود و چون موضوع اهمیت دارد با يك
 فوریت تقدیم می شود که تشریحی در تصویب آن شود
نایب رئیس - فوریت لایحه مطرح است و
 قرائت می شود.

(شرح ذیل قرائت شد)
 مجلس شورایی بطوریکه استحضار دارنده فارغ
 التحصیلهای متوسطه که داوطلب تحصیل در دانشگاه
 هستند در سالهای اخیر افزایش کلی یافته و بنسب آنکه
 وسایل کافی در دانشگاه طهران موجود نیست ناچار
 عده ای از آنان برای رشته هایی که میخواهند تحصیل
 کنند پذیرفته نمیشوند مخصوصاً چون برای داوطلبانی
 که از شهرستانها می آیند جابا وسیله زندگانی
 مهیا نیست داوطلبان تحصیلی در دانشگاه که از
 شهرستانها می آیند عموماً با سختی و هسرت زندگانی
 مینمایند و اکثر از آنها نیز پس از پایان تحصیل
 و آشنائی بمحیط طهران دیگر حاضر بر اجرت بمحل
 اقامت اصلی خود نیستند و حال آنکه در اغلب تحصیلات
 تخصصی مخصوصاً طب و شیمی آن بوجود فارغ التحصیلهای
 مزبور در شهرستانها برابر بیشتر احتیاج است
 باین جهت است که دولت لازم میدانند دانشگاهی را که

در سال گذشته در تبریز دائر شده تکمیل و ترمیم
 وسایل تأسیس بعضی دانشکده ها را با رعایت احتیاجات
 کشور و استعداد و موقعیت هر محل در چند شهرستان
 فراهم آورد اینک ماده واحده زیر را با قید يك
 فوریت تقدیم و تقاضای تصویب آنرا مینمایم
 ماده واحده وزارت فرهنگ مجاز است دانشگاه تبریز را که
 در سال گذشته تأسیس شده تکمیل نماید و همچنین در
 شهرستانهای مشهد و اصفهان و شیراز بتدریج که
 وسایل و موجبات فراهم میشود به تأسیس دانشگاه
 و در اهواز به تأسیس يك دانشکده پزشکی اقدام نماید
 دانشکده هایی که در هر محل تأسیس میشود باید
 بناوجه با استعداد و احتیاجات خاصه آن محل بوده
 و ممکن است در صورت لزوم ابتدا بصورت مدارس
 عالی که احتیاجات محلی را تأمین نماید تأسیس گردد.
 تبصره ۱- شرایط اساسی دانشگاهها از جهات اداری
 و مالی و تعلیماتی و غیره بر طبق قانون تأسیس دانشگاه
 طهران و سایر قوانین مربوطه خواهد بود و مادام که شورای
 هر دانشگاه تأسیس نشده وظایف شورای دانشگاه را هر
 دانشگاه بانصوب وزیر فرهنگ انجام خواهد داد
 وزارت فرهنگ مجاز است در صورتیکه برای بعضی
 رشته های دروس و عملیات در هر يك از دانشگاهها
 استاد و معلم متخصص ایرانی یافته نشود از استادان و
 متخصصین خارجی بموجب قوانین که بتصویب مجلس
 شورایی خواهد رسانید استفاده نماید.
 تبصره ۲- بر رئیس و معاون دانشگاه و دانشکده ها
 و همچنین باستانان و معلمین در صورتیکه غیر محلی
 باشند نایک برابر حقوق ممکن است علاوه بر فوق -
 العاده های قانونی بعنوان مزایا پیراهشت شود مقررات
 راجع به برقراری مزایای فوق بموجب تصویب نامه
 هیئت وزیران خواهد بود وزارت فرهنگ میتواند از
 استادان و معلمین دانشگاه تهران نیز با پرداخت
 مزایای فوق برای دانشگاه شهرستانها استفاده نماید
 تبصره ۳ - دولت مکلف است همه ساله اعتبارات
 لازم را برای تأسیس و توسعه دانشگاههای شهرستانها
 در بودجه وزارت فرهنگ منظور بدارد و وزارت
 بهداری و شهرداریها و همچنین سایر موسسات مربوطه
 مکلف هستند که بیمارستانها و وسایل دیگر را با
 کلیه تجهیزات و کارمندانیکه دانشگاه انتخاب مینماید
 در اختیار دانشگاههای شهرستان قرار داده و بودجه
 اعتبارات مربوط بآنها بیوجه وزارت فرهنگ انتقال
 دهند و نیز اجازه داده میشود که صرفه جوئیهای بودجه
 سال ۱۳۲۶ بیهمة دانشگاههای فوق در سال مالی بعد
 بمصرف خرید زمین و ساختمان و تهیه کتب و لوازم
 آزمایشگاه برسد.

تبصره ۴ - وزارت فرهنگ میتواند در هر يك
 از دانشگاه های علوم و ادبیات شهرستانها که لازم
 بدانند دروس تربیتی را جزو برنامه قرار داده و فارغ -
 التحصیلهای این رشته رامشغول مقررات و قوانین مربوط
 بدوران قرار بدهد.
 تبصره - تصویب نامه هیئت وزیران مصوب
 دوم شهریور ۲۶ راجع به دانشگاه تبریز که ضمیمه این
 قانون است تأیید می شود
 وزیر فرهنگ و زبرداری - نخست وزیر
 دکتر اقبال و وزارت دارائی - عبدالعسین وزیر
 هیئت وزیران بنا به پیشنهاد شماره ۶۵۲۷

دوم شهریور ۲۶ وزارت فرهنگ در جلسه ۲ شهریور
 ماه ۲۶ تصویب نمودند
 نظر بلزوم تأسیس فوری دانشگاه تبریز از
 تاریخ این تصویب نامه تا دو ماه بوزیر فرهنگ اختیار
 داده می شود
 اولاً رؤسای معینی که واجد شرایط لازم باشند
 برای دانشکده ادبیات و دانشگاه پزشکی تبریز برترتیب
 زیر استخدام نمایند

۱ - چنانچه در مرکز دارای پایه رسمی باشند
 و موقتا بتبریز اعزام شوند با فوق العاده ایکه از معادل
 اصل حقوق آنان تجاوز نکند اینگونه اشخاص مقامشان
 محفوظ چنانچه استاد باشند کرسی آنان در دانشگاه
 تهران باقی خواهد بود
 ۲ - چنانچه در مرکز دارای پایه رسمی باشند
 و بطور دائم بتبریز منتقل شوند با فوق العاده ایکه از
 معادل نصف حقوق تجاوز نکند
 ۳ - چنانچه در مرکز مقیم و بوسیله قرارداد
 استخدام شده باشد با قرار داد جدیدی برای تبریز
 بطور دائم استخدام خواهند شد با اضافه ای معادل نصف
 مبلغ قرارداد.
 ۴ - چنانچه در تهران مقیم و جدیداً بطور قرار
 دادی استخدام شوند با حقوق پایه يك دانشگاهی و
 فوق العاده ای معادل نصف حقوق
 ۵ - چنانچه در تبریز مقیم باشند با حقوق پایه يك
 دانشگاهی بوسیله قرارداد.
 نایب - وزارت فرهنگ طرح قانونی لازم
 بنظور تأسیس دانشگاه تبریز و رسمی نمودن معلمینی
 که برای دانشگاه مزبور بطور قرار دادی استخدام
 شده تهیه و برای تصویب بمجلس شورای ملی تقدیم
 خواهد نمود.

از طرف نخست وزیر
نایب رئیس - فوریت لایحه مطرح است آقای
 ملک مدنی مخالفید؟
ملک مدنی - بنده مخالفتم با فوریت لایحه
 برای این است که بعقیده بنده این لایحه یکی از لوازم
 بسیار مهمی است که جا دارد که در آن يك مقداری
 صحبت بشود زیرا ترقی و تعالی هر کشوری بسته بتوسعه
 و ترقی فرهنگ آن کشور است (صحیح است) بنده
 میخواستم عرض بکنم که ما باید سعی بکنیم جناب آقای
 دکتر اقبال شما که با يك نظر خیلی دور از الاشر
 تشریف آورده اید و امروز وزیر فرهنگ شده اید از
 شما انتظار دارند که با سوابقی که در بهداری داشتید
 و خدمتانی که در آنجا انجام فرمودید (آراد خدمتانی
 آنجا انجام دادند آقای ملک مدنی) (دهقان - خدمات
 بسیار شایسته ای انجام دادند) حالا هم در اینجا
 قدمهایی مفید بردارید و قدم های شامه باید ما و نوبتی
 اساسی باشد (صحیح است) باید توجه بفرمائید که
 پایه و اساس فرهنگ دنیا از کجا شروع شده و در کجا
 خانه پیدا کرده است مملکتی که صدی هشتاد او
 بسواد هستند و تمام بدبختیها از بیسواد و جاهل
 این مردم بعقیده بنده سرچشمه میگردد جناب عالی که
 استاد دانشگاه هستید خارج راهم دیده اید و واقف
 هم هستید بعقیده بنده اول باید توجه داشته باشید که
 دبستانها توسعه پیدا بکنند (صحیح است) مردم دهات
 اول باسواد بشوند (صحیح است) دانشگاه البته خوب
 است و بنده هم با شما تید و دانشجو را آنجا کمال احترام
 ۷

رادارم و مورد احترام هم هستند زیرا امامان و دانشمندان
 این کشور هستند و هر کدام در جای خود مورد احترام
 میباشد و هر فردی که علاقه مند بشود باید بمطالعات
 آنها احترام بگذارد ولی باید دید وضع کشور ما
 حقیقه عقب ماندگیش بواسطه بیسوادی است جناب
 آقای دکتر اقبال اگر چنانچه ماسمی کنیم که مردم
 باسواد بشوند آنها میتوانند حقوق خودشان را بهتر
 حفظ بکنند اگر چنانچه مردم کشور باسواد باشند
 در موقع انتخاب حششان تفضیح نمیشود آدم باسواد را
 کم میشود تحت تأثیر قرار داد ولی آدم بیسواد را
 زودتر میشود تحت تأثیر در آورد بعقیده بنده حالا
 که فرصتی برای مابیش آمده است در نتیجه اوضاع
 و احوال دنیا آنچه که سعادت و آئینه کشور را تأمین
 میکند اصلاحات را شروع کنیم و باید علامه باشد
 و حرف هم نباشد بنده اعتقاد این است که جناب عالی
 که وزیر فرهنگ هستید باید توجهتان این باشد در
 این موقع که دو ماه دیگر سال آموزشی و تربیتی
 فرهنگ است و مصداق با ایام وزارت جناب عالی است
 اقدامی بفرمائید که لااقل پانصد هزار نواآموز در
 دبستانهایی که تأسیس میشود استفاده بکنند دهات
 در این مملکت یکی از قسمت های بزرگ کشور را
 تشکیل میدهد باستی همه آنها باسواد بشوند (صحیح است)
 قسمت اعظم این کشور کشاورزان هستند اینها حق
 دارند که بچه هاشان باسواد باشند (صحیح است)
 امروز دنیای متمدن قبول نمی کند که يك بدبختی باشد
 و سر او بابدن اوتناسب نداشته باشد (صحیح است)
 انصافاً امروز همین طور است مگر ما چقدر باید
 دانشگاه و دانشکده تأسیس بکنیم و مردم دهات در
 جهل و نادانی باشند جناب آقای دکتر اقبال استدعا
 میکنم توجه بفرمائید بنده این عقیده رادارم و همه
 آقایان نمایندگان هم گمان میکنند این عقیده راداشته
 باشند که ما اگر توسعه ای میخواهیم بکار فرهنگ
 بدهیم باید در قسمت دبستانها توسعه بدهیم (صحیح
 است) اول باید مردم بیچاره را سعی بکنیم که
 باسواد بشوند و آن وقت از بین آن افراد اشخاصی
 هم بشود بدانشکده ها فرستاده شود این عقیده بنده
 است و عقیده عمومی همه آقایان است بنده مقصودم
 این بود جناب عالی که همیشه مقدم هستید و کارهای
 معبد انجام داده اید و همیشه جناب عالی احترام گذاشته
 اند و همیشه بیرو نظریات مجلس و نمایندگان ملت
 بوده اید این مطلب را اینجا عرض کنم اما در قسمت
 دانشکده هایی که میخواهید تشکیل بدهید بنده عرض
 میکنم که باید توجهتان این باشد که چند دانشگاه
 همیشه جزو این دانشگاه باشد و اول آن دانشکده
 طب است جناب عالی میدانید که بهداشت این مملکت
 سفر است و در بلوکالی که ۱۰۰ هزار نفر جمعیت
 دارد طبیب ودوا ندارند آنها بهداشت ندارند اینها
 از کجا باید درست بشود وقتی که دانشکده طب
 توسعه پیدا کرد طبیب بیرون آمد آنوقت درست
 میشود حالا شما فرض کنید که الا صد میلیون دلار
 هم پول داشتید و خواستید که تمام این قراه
 بهداشت مردم را درست بکنید اینها بقدر کافی
 طبیب ندارند مطلب دیگر يك مطلب مؤثری است
 که در مشهد و در نقاط دیگر يك مطلب مؤثری است
 دانشکده بکنید بعقیده بنده اول باید دانشکده طب
 باشد (صدر زاده - بعد کشاورزی) دوم بنظر

بنده باید دانشکده کشاورزی تاسیس کنیم چون ما باید آقا طوری دستگاه را درست کنیم که متناسب با عمران و آبادی کشور مان باشد چنانچه آقای وزیر کشاورزی اینجا تشریف دارند بنده عرض میکنم ما آقا رویه کشاورزیان بهیچوجه هوش نشده است همان اصول ۲۵۰ سال پیش را داریم بکار میبریم و بقول سعدی گاو نر و مرد کهن هم نداریم و حالا کموتور جای همه کار را گرفته این اساساً خوب نیست که ما هنوز با همان گاو آهن های بربریت بخواهیم زراعت بکنیم این کار لازمه اش داشتن يك دانشکده کشاورزی است و بنده عرض میکنم که باید این کار ها عملی باشد نه این که دانشکده مهندس باشد و شاگردانش بیایند و پشت میز بنشینند مردمی باید باشند که بلند شوند بروند توی مزرعه و صحرا و برای عمران و آبادی کار بکنند عرض کنم موضوع دیگر دانشکده فنی است بنده البته بدان دانشکده حقوق و ادبیات نهایت علاقمندی را دارم و مورد احترام بنده هم هست ولی آنها در مرحله بعدی است و بنظر بنده باید این مراعات مورد نظر باشد يك قسمتی هم در آخر هرايضم خواستم عرض بکنم و آن حوزه نمایندگی بعضی از آقایان است بنده خیال میکردم که استان غرب را جنابعالی مورد توجه قرار داده اید ؟ (برزین - بنده عرض کرده ام) غرب هم مثل آذربایجان است از حیث جمعیت از حیث آبادی از حیث عمران از حیث کمک ها می شود بچه مناسب در کرمانشاه شما يك دانشکده در نظر نگرفته اید ، در همدان یا در کرمانشاه يك دانشکده در نظر بگیريد .

شکل آموزشگاه های عالی بهلداری هستند و بعضی ها هائی در آنجا هست مخصوصاً ما از كنگ استان قدس استفاده خواهیم کرد از این جهت بنده پیشنهاد کردم البته وقتی که وسایل فراهم و ایجاد شود در اجام سایر شهرستانها دقت خواهد شد ، یکی از چیز هائی که بنده اینجا تصریح کردم که تصویب بفرمائید راجع بشهر اهواز است ، شهر اهواز بواسطه وضعیت خاصی که دارد مخصوصاً بواسطه آب و هوایش اطباء برحمت میروند در آنجا و بعد هم اشخاصی که از اهواز میآیند برای تحصیل در دانشکده طب تهران خیلی بسختی مراجعت میکنند بهلاوه خودشان هستند در آنجا يك امراض دیده میشود که در سایر نقاط ایران دیده نمیشود و از نقطه نظر اینکه وسایلی هست در آنجا که میشود استفاده کرد استنها کردم که يك دانشکده طب هم در اهواز تشکیل شود و اینکه با قید يك فوریت تقاضا کردم برای این است که دانشگاه تبریز باید هر چه زودتر تکمیل شود حالا بسته است بنظر آقایان هر طور صلاح میدانید عمل بفرمائید .

بعضی از نمایندگان - رأی ، رأی

نایب رئیس - آقای رضوی .

رضوی - عرض کنم که بنده در دفعه اول که اجازه خواستم مقصودم این بود در این موقع که از اول مجلس تا کنون هیچوقت ذکری از فارس در مجلس نشده و متأسفانه باینکه در واقع جناب آقای رئیس هم فارسی هستند مذاکله هیچ رخصتی برای گفتگو از فارس نداده اند میخواهم تشکر بکنم از آقای دکتر اقبال که برای دفعه اول از طرف يك دولتی اسم فارس را آوردند (فولادوند - آقای رئیس تمام ملک ترا بیک چشم نگاه میکنند) (صحیح است) عرض کنم که قریب ۲۰ سال است که توجهی بهیچوجه من الوجوه نسبت باین قسمت مهم از مملکت نشده است در این یکسال و نیم هم که از طرف آقایان نمایندگان اقداماتی شد با هراز خواهش و التماس درخواست يك چند قدم مساعد البته تا کنون اعمال شده ولی خیلی برای آنها مقدماتی ناقص است البته مدت بیست سال که هیچگونه کمکی بآنها نشده ولی در عین حال در این جریان آموزشگاه بهداشت که تصادفاً دو سه سال است در آنجا در اثر يك وضعیاتی شروع شده است و يك بیمارستانی در آن جا هست که خود آقای دکتر اقبال تشریف آوردند مشاهده فرمودند با سرمایه شهرداری و صرفه جوئی هائی که از جهات مختلف کمک کردند و من جمله هفتاد ، هشتاد هزار تومان آن هم بوسیله خود بنده از لحاظ خیریه انجام شد يك بیمارستان صد تختخوابی فعلا دارد و يك بیمارستان یانصد تختخوابی در جریان تاسیس است و اگر واقعاً يك کمک مؤثری از نقطه نظر دانشکده پزشکی بخصوص نسبت بفارس انجام نگیرد اصلاً تمام این مساعی که بکاررفته بی اثر خواهد شد (صحیح است) زمینه اش هم آماده است برای خاطر این که آموزشگاه داریم ، ساختمان شده است الان يك اعتبار دیگری هم برای تکمیل ساختمان تهیه شده است فقط تنها مرضی که بنده داشتم این بود که با چندین قید و شرط ، در موقع فرصت اگر فرصت فراهم بشود ، اگر زمینه فراهم بشود که جناب آقای

دکتر اقبال در لایحه ذکر فرموده بودند این را استنها میکنم که يك قسوی جنبه نازتر بآن بدهند و این قسود را کم کنند و این وعده را امروز بفارسی و فارسیان و سایر نواحی که اسم بردند که البته آقایان نمایندگان حاضر هستند و هر کدام نسبت بخودشان خواهند فرمود بفرمایند و اما راجع بموضوعی که آقای ملک مدنی فرمودند بطور کلی بنده عرض کردم دو باب دارد ، منافاتی ندارد ، البته اقدامات اساسی برای این که تمام اهالی این مملکت سواد دار بشوند در تمام طبقات مختلف شده يك عملی است که مجلس شورای ملی از دوره سیزدهم علاوه اش را اظهار کرد و قانون این را گذراند و متأسفانه هنوز آقایان وزرای فرهنگ اقدام اساسی برای عملی کردن این کار یا نتوانستند بکنند یا نکردند و الا قانونش هم موجود است اما راجع به موضوع دانشگاه در عین حال يك استعدادهائی که با هزار زحمت دبستان را میگذازانند دبیرستان را میگذازانند در موقع بنده دانشگاه با استعدادهائی ندارند یا وسیله ندارند که بیایند تهران اینجانا نه جای پذیرایشان هست نه وسیله برای پذیرفتنشان (صدر زاده - و برگشت بکنند) و این يك ظلم فاحشی است که نسبت بتمام افراد این مملکت انجام گرفته و اگر جریان نشود اساساً يك ضدیعی ایجاد خواهد کرد باینمناسبت است که بنده در موقعیکه لایحه تعلیمات اجباری از مجلس میگذشت آن وقت يك عرضی کردم و حالاهم آن را تکرار میکنم ، از دوهزار سال پیش از پدر سنک تراش و مادر قابله بزرگترین شخصیت علمی در دامنه کوه الپ بدنیا تقدیم شد که تا دنیا باقی است اسم او فراموش نمیشود کجا میتوان تصور کرد که در دامنه کوههای ایران يك همچو استعدادی نیست که در اثر اینکه فرهنگ ، آموزش و پرورش نداشته را کسد مانده باشد از این جهت بنده میخواستم از مجلس شورای ملی تقاضا کنم که در صورت اول موافقت کنید هر چه زودتر بگذرد و از آقای وزیر فرهنگ هم تقاضا میکنم که این شرایط و قیودی که فرمودند آنها را از بین ببرید که انشاء الله زودتر بگذرد و عملی بشود (احسبت) .

بعضی از نمایندگان - رأی ، رأی

آصف - بنده مخالفم .

دکتر اعتبار - بغوریت رأی بگیريد .

نایب رئیس - آقای قبادیان .

سز اوار - يك موافق و يك مخالف ببايد صحبت كنند .

حاذقی - آقای رئیس پیشنهاد کفایت مذاکرات شده است چرا توجیه با اصول قانون نمی فرمائید .

نایب رئیس - ایشان مخالف با پیشنهاد کفایت مذاکرات هستند .

حاذقی - اول باید پیشنهاد کفایت مذاکرات فرماید ، پیشنهاد دهند و صحبت بکنند بعد مخالف اظهار مخالفت خود را بکنند .

نایب رئیس - من تذکره کردم آقای حاذقی پیشنهاد کفایت مذاکرات کرده اند ایشان گفتند مخالفم بنده اجازه دادم بفرمائید

فرامرزی - اینکده نمی شود او باید توضیح بدهد (زنك رئیس)

قبادیان - آقایان اجازه بفرمائید مردم حرف دارند چرا اینقدر و بیچال میکنید مردم میخواهند صحبتشان را بکنند هر کدام دلشان میخواهد میآیند پشت تریبون هر ساعت حرف میزنند ، چرا نمیگذارید مردم حرفشان را بزنند (بفرمائید) عرض کنم من جنابعالی آقای دکتر اقبال کمال ارادت و اخلاص را دارم جناب آقای نخست وزیر هم شاهدند رفتاری بندهم شاهدند جنابعالی را يك مرد جدی فعال وطن پرست در کار هم میدانم که خیلی میل دارید نسبت بکشور خود خدماتی انجام بدهید (صحیح است) بنا براین ، این لایحه ای که داده اید موجب امتنان تمام نمایندگان و تمام ملت ایران شد ولی مخالفت بنده از این نظر است که این لایحه تقدیم شده است بمجلس همه ما حاضر داشتیم که آنچه بتوانیم و بخواهیم که دارای يك استقلالی باشیم فرهنگ ما باید ترقی کند (صحیح است) و اگر فرهنگ ما ترقی نکند ملت ایران رو به فقر میروند و یک چهارچوب هم بدبختی و مصائب میشود ولی حضرت عالی که يك لطیفی فرمودید و بنده طاقت نیاوردم و ناچار شدم که يك تذکره ای بدهم آن این است که ...

نایب رئیس - در اطراف کفایت مذاکرات بفرمائید .

قبادیان - راجع بهمین کفایت مذاکرات است جنابعالی قسمت شمال شرق و جنوب را برای دانشکده در این لایحه قید کردید مثل اینکه وزارت فرهنگ يك خط قرمزی در قسمت غرب کشیده است (صحیح است) و قسمت غرب را جدا کرده در صورتی که غرب هم خدماتش زیاد است الان نان تهران و قسمت اعظم ایران را کرمانشاه تأمین میکند کرمانشاه دارای صدویست هزار نفر است و منطقه اش دارای ششصد هزار نفر جمعیت است (برزین - همدان مرکز است) همدان است ، ثلاث است ، کردستان است لرستان است ، شاه آباد است ، عیلام است ، با این وضع شما يك دانشکده برای این نقاط پیش بینی نکردید که افلا و کلای غرب هم با يك نظر تسخیر و امتنان جنابعالی نگاه کنند و بنده با این لایحه باینکه کمال موافقت را دارم اگر کرمانشاه را اضافه نفرمائید بنده رأی نمیدهم .

برزین - یعنی همدان را .

نایب رئیس - رأی بگیريم بکفایت مذاکرات آقایانی که موافقت قیام کنند (اکثر برخاستند) تصویب شد . رأی بگیريم به فوریت لایحه آقایانی که موافقت قیام کنند (اکثر برخاستند) تصویب شد

سز اوار - بلكرأی زیادی گرفتید آقای رئیس این تذکره را در صورت جلسه قید کنید يك رأی زیاد گرفته شد

نایب رئیس - بكمسیون مربوطه ارجاع میشود

دکتر عیله - بنده يك اخطاری دارم .

نایب رئیس - آقای نخست وزیر بفرمائید

تقدیم سه فقره لایحه از طرف آقای نخست وزیر و تصویب يك فوریت يك فقره از آن لوايح مربوط بقفو مجرمین سیاسی نخست وزیر - بنده چند فقره لایحه بود که خواسته تقدیم کنم ، بكمسی يك لایحه ای است در تکمیل لایحه بودجه که تقدیم میکنم برود بكمسیون برای کار بودجه کشور ، دو لایحه دیگر هم هست یکی لایحه است راجع به فو مجازات کسانی که در حوزه آذربایجان و زنجان مرتکب جنحه و یا جنایت

سیاسی یا جنحه یا جنایت عادی ناشی از قیام آذربایجان و زنجان کرده اند (بعضی از نمایندگان - بسیار خوب لایحه ای است) با قید يك فوریت تقدیم می شود (احسنت)

نایب رئیس - آقایان ملاحظه بفرمائید

بعضی از نمایندگان - اجازه بفرمائید عرض کنم این يك موضوع مالیاتی است که عبارت از این است که چندین مطلب متبلا به است راجع بمالیات بردار آمد که یکی از آنها مالیات اصناف است (صحیح است) در نظر گرفته شده بود که يك مالیات مقطوعی از اصناف گرفته بشود البته بنده اطلاع دارم بعد از توضیحاتی که آقایان فرمودند کمیسیون قوانین دارائی زحمات زیادی کشیده است از وقتیکه قسمتهای مربوط بمالیات بردار آمد منجمه مالیات بردار آمد اصناف این مطالعات اینجا هست چون طول خواهد کشید تا تمام این مقررات تصویب شود ، يك لایحه ای که قسمت اعظمش عین همان مطالبی است که در کمیسیون تصویب شده با يك مختصر تغییری این را هم بنده بقید يك فوریت تقدیم کردم (صحیح است) و مقصود بنده اینست که به اینصورت اگر این لایحه مطرح شد در کمیسیون ، کمیسیون این مراتب را قبول کردند باینکه تغییراتی خوب اصلاح میکنند (صحیح است) اگر این را که خودشان دادند قبول کردند خوب این را کنار میگذازانند آن را میآورند (صحیح است) مقصود اینست که موضوع با قید يك فوریت در مجلس شورایی تصویب شده باشد بعد کمیسیون هر مطلب را به شرق و بهر شکلی که صلاح دانستند گزارش آن را تقدیم میکنند و مطرح میشود (احسنت) تا معرفی وزیر راه آقای سبیدی معاون وزارت راه بکار های وزارت راه رسیدگی خواهند کرد و تا معرفی وزیر دارائی شخص خودم رسیدگی خواهم کرد .

نایب رئیس - فوریت لایحه عفو عمومی مطرح است اول خوانده میشود .

(لایحه بشرح زیر قرائت گردید)

نظر باینکه در وقایع اخیر آذربایجان و زنجان وضعیتی در بین بوده که مرتکبین جرائم سیاسی یا جرائم عادی ناشی از وقایع مزبور تحت تأثیر شدیدی قرار گرفته بودند و اکنون بر اثر تغییر وضع بعقبت یی برده و از کرده خود نادم و پشیمان شده اند و شایسته است که مورد عفو عمومی قرار گیرند اینک باستناد ماده ۴۵ قانون کثیر عمومی با قید يك فوریت ماده واحده زیر پیشنهاد و تصویب آن مورد تقاضا است .

ماده واحده - کابه اشخاصیکه در وقایع اخیر آذربایجان و زنجان قیام کرده و مرتکب جنحه یا جنایت سیاسی و یا جنحه یا جنایت عادی ناشی از قیام مزبور شده اند (باستثنای مرتکبین قتل و یا غارت) و همچنین شرکاء و معاونین آنها اهم از اینکده تحت تعقیب بوده و یا بموجب حکم قطعی محکوم شده اند و یا اساساً تا کنون مورد تعقیب قرار نگرفته اند از تعقیب و مجازات معاف میگردد و هیچگونه آثار کیفری بعمل آنان مترتب نمیشود .

نایب رئیس - بنده يك فقره لایحه تقدیم میکنم بكمسیون مربوطه ارجاع میشود

دکتر عیله - بنده يك اخطاری دارم .

نایب رئیس - آقای نخست وزیر بفرمائید

تقدیم سه فقره لایحه از طرف آقای نخست وزیر و تصویب يك فوریت يك فقره از آن لوايح مربوط بقفو مجرمین سیاسی نخست وزیر - بنده چند فقره لایحه بود که خواسته تقدیم کنم ، بكمسی يك لایحه ای است در تکمیل لایحه بودجه که تقدیم میکنم برود بكمسیون برای کار بودجه کشور ، دو لایحه دیگر هم هست یکی لایحه است راجع به فو مجازات کسانی که در حوزه آذربایجان و زنجان مرتکب جنحه و یا جنایت

شول این قانون نسبت بکسانیکه در قیام مزبور عامل مؤثر و یا از روساء بوده و بواسطه ارتکاب جرائم مذکور محکوم شده و یا ضلالت تعقیب هستند و همچنین نسبت بکسانی از اشخاص مشمول قسمت اول این ماده که خاک ایران را ترک کرده و بخارج رفته اند در هر مورد مخصوص محکوم بتصویب هیئت وزیران و صدور فرمان همایوی خواهد بود هر گاه يك یا چند نفر از کسانیکه بموجب این قانون مشمول عفو میگرددند در تالی مرتکب جرمی نظیر جرائم مذکور فوق شوند آثار عفو کان لم یکن گشته و جرائم سابق نیز قابل تعقیب و مجازات خواهد بود . مقررات این قانون بهیچوجه در حقوق مدعیان خصوصی مؤثر نمیشود .

نخست وزیر - عبدالعسین هنریر - وزیر دادگستری - معافی نایب رئیس - پیشنهادی از آقای کشاورز صدر رسیده است که من پیشنهاد میکنم بقید دو فوریت .

دهقان - مخالفم .

اردلان - بقید فوریت اول مطرح شود

حاذقی - اول فوریت اول مطرح شود

فرامرزی - اگر دو فوریت مطرح شود من مخالفم .

نایب رئیس - رأی بگیريم بغوریت اول آقایانیکه با فوریت اول موافقت قیام کنند (عده ای برخاستند)

نمایندگان - عده برای اخطاری کافی نبود

آقای رئیس

نایب رئیس - عده کافی نبود آقای فرامرزی بفرمائید صحبت کنید

ابوالحسن رضوی - من اخطار نظامنامه ای دارم بعد از اعلام رأی این برخلاف اصول پارلمانی است این معنی ندارد آقایان حرکت شما تمام اصول پارلمانی را زیر پا میگردد بعد از اعلام رأی دیگر مخالفت کردن معنی ندارد بنده شدیداً اعتراض میکنم

نایب رئیس - اشکالی ندارد آقا اگر اجازه میدهید يك مخالف و يك موافق صحبت بکنند (همه نمایندگان - زنك رئیس)

قبادیان - نمیشود مجلس اعلام رأی کرده است

نایب رئیس - در آن موقع عده کافی نبود که اعلام رأی شد عده ۸۴ نفر بود در صورتیکه ۸۵ نفر بایستی باشد الان هم نوبت آقای فرامرزی است

فرامرزی - بعد از اعلام رأی نمیشود حرف زد

نایب رئیس - آقای حائری زاده اجازه بفرمائید

نوبت آقای فرامرزی است آقای فرامرزی ، شما مقدم هستید

صفوی - رأی گرفتید دیگر نمیشود صحبت کرد در اطرافش

نایب رئیس - رأی نکره فتم عده کافی نبود

صفوی - من دیگر در این مجلس نمی نشینم

بعد از رأی گرفتن دور تبه صحبت میکنند

سز اوار - اجازه بدهید بنده يك توضیح بدهم

نایب رئیس - اجازه بفرمائید آقا موقعی که اعلام رأی شد بنده متوجه شدم که عده ۸۴ نفر بیشتر نبود برای رأی حالا بكمس مخالف و بكمس موافق میتوان صحبت کنند

فرامرزی - چون اعلام رأی فرمودید حالا که همه کالی شد باید رأی بگیرید **فولادوند** - حالا هم همه کالی نیست **سزوار** - بایستی صبر بکنید تا همه کالی شود **وبند رأی بگیرد** **نایب رئیس** - میتوانند حرف بزنند **حائری زاده** - حالا که برای رأی کافی نیست برای نطق کافیست **دکتر طباطبائی** - چون اعلام رأی فرمودید اگر همه کالی نبود کسی نباید حرف بزند تا بیایند **دکتر معظمی** - بنده اخطار داشتم **نایب رئیس** - بفرمائید **دکتر معظمی** - عرض کنم یکی از وظایف نمایندگان اینست که کمک بکنند بمقام ریاست برای اینکه انجام وظیفه بکنند این که رئیس مجلس فریاد بکنند که بطور رأی بگیرد و بکار بکند، ممکن است که رئیس مجلس هم یکسره اشتباه بکند چون نگاه کردند به تابلو دیدند که همه کالی نبوده ایشان اعلام رأی کردند ولی چون اعلام رأی برخلاف نص صریح نظامنامه نمیتواند باشد و نظامنامه میگوید وقتی که فوریت مطرح شد یکطرف مخالف و یکطرف موافق و بیشتر هم خیر حق دارند صحبت بکنند (صحیح است) و کفایت مذاکرات هم ندارد و رویش رأی میگیرند و آقای رئیس هم میفرمایند من اشتباه کردم همه کالی نبود و آقایان مخالف و موافق هم صحبت نکردند حالا باید صحبت بکنند **نایب رئیس** - آقای فرامرزی

فرانسه برای اینکه این اصل نشود، قاعده نشود کسی بخودش حق تاویل ندهد که من برای این مقصود با دشمن همکاری کردم و او را راه دادم در مملکت او را محکوم با اعدام کرد لاوال تاریخ حیانتش را بخوانید و خدمتانی که بفرانسه کرده در تاریخ حیانتش ثبت است ولی چون همکاری با دشمن مسلح کرد با کسی که مملکت فرانسه را اشغال نظامی کرده بود همکاری کرد ملت فرانسه او را اعدام کرد در یک چنین دنیائی مای گوئیم کسانی که استفاده کرده اند از قوه مسلح یکدولت خارجی برای تجزیه مملکت هر کاری کردند تا حالا مایده برای اینکه ما آدمهای باگذشتی هستیم این درست نیست از آنطرف هم البته اشخاصی تعقیب می شوند که نباید تعقیب بشوند ظن و گمان و غرضی در باره اشخاص زیادی اعمال می شود بدلیل این که نمایندگان آذربایجان که در وطن پرستیشان هیچ شکی نیست (صحیح است) مایل هستند که این لایحه بگذرد دلیل است که اینجا ابتلائی عمومی است این مسئله باینجهت بنده معتمد فوری نمیشود روی این قضیه تصمیم گرفت (صحیح است) باید مطالعه بشود بنا بر این باید بروید به کمیسیون دادگستری در آنجا متخصصین فن و اشخاصی که آگاه هستند حتی معتمد علاوه بر اعضای کمیسیون اشخاصی هم از خارج دعوت بشوند که واردند و روی آن آنجا تصمیم گرفته بشود (صحیح است)

نایب رئیس - آقای دکتر ملکی؟ **دکتر ملکی** - بلی، عرض کنم یک روزی یک عده خارجی از شمال و جنوب بمملکت ما هجوم آوردند و با قشون خارجی یک عده اجنبی هم با آذربایجان آمدند و در مقابل خودشان یک ملت بی تکلیف یک مردمان فقیری یافتند که از روی استیصال حاضر به همکاری بودند (صحیح است) و این اجنبی ها بیکه علاقه ای نداشتند فقط فقط درین انجام مرام خود بودند آنها را گول زدند البته اشخاصی که فهم این را داشتند که نباید بیپنهانشان خیانت بکنند آنها مقصر هستند در مقابل قانون و در مقابل مین (صحیح است) ولی اشخاصی که نه فهم آن را داشتند و نه وسایل زندگانی برای آنها فراهم بود و گرفتار یک چنین هیجان و طغیان گردیده اند اینها مقصر نیستند (صحیح است) از آنجائی که قوانین مملکت ما بد اجرا میشود همیشه فقرا و بینوایان را بمجازات می رسانند (صحیح است) امروز در آذربایجان عزیز ما آن مردمانی که وسایل ندارند آنها را که یارتی ندارند بالاخره آنهایی که یول ندارند که بارشوه خود را آزاد بکنند در تحت شکنجه و عذاب بسر میبرند (صحیح است) (یکی) - آنها بیکه رشوه دادند معاف هستند (ولی آنها بیکه باعث بدبختی ایران چه در آنوقت و چه در امروز هستند آزاد میگردند و بدین جهت تکرارات متعدد و مراسلات زیادی از آذربایجان بنمایندگان آذربایجان رسیده است که آب و هوای آذربایجان بطوریکه آقایان میدانند سردسیر است و یک عده ای از زنها و بچه های آذربایجان الان در بندر عباس زندگانی میکنند و از گرمای سخت آنجا در عذاب هستند و من یقین دارم نصف بیشتر از آنها در آنجا از گرمای خواهند مرد (صحیح است) و باین سبب است که نمایندگان

آذربایجان موافق با این عفو عمومی میباشند و از مجلس شورای ملی تقاضا میکنند که باید فوریت آن بلکه با دو فوریت آن موافقت بکنند تا باین بدبختی عمومی ملی خاتمه بدهند (بهادری) - آذربایجان هیچوقت خائن نبوده است، هیچوقت خیانت بپهن نخواهد کرد (گول خوردن خیانت نیست) (بهادری) - گول هم نخورده بودند صکی گول خوردند آذربایجان، آذربایجان گول هم نخورد مجبور بودند من آنجا بودم آذربایجان نبود) و حالا از مجلس شورای ملی تقاضا میکنیم نه فقط با یک فوریت بلکه با دو فوریت آن موافقت کنند مایه نجات اهالی و ساکنین آذربایجان و زنجان بشوند (صحیح است - احسنت)

فرامرزی - بنده مخالفتم را پس میگیرم **نایب رئیس** - رأی میگیریم بیک فوریت لایحه آقایان که موافقت قیام کنند (اکثر برخاستند) تصویب شد، بکمیسیون دادگستری مراجعه میشود (کشاورز صدر - فوریت دوم) پیشنهادی آقای کشاورز صدر کرده اند راجع بدو فوریت این لایحه، پیشنهاد ایشان مطرح است بفرمائید **کشاورز صدر** - بنده تعجب میکنم از اینکه وقتی یک نماینده ای یک مطلبی بنظرش میرسد پیشنهاد میکند بعضی از آقایان که تحت تأثیر احساسات قرار می گیرند فوری تحریک میشوند و میخواهند آن حق ثابت او را سلب کنند بنده حق دارم پیشنهاد کنم و توضیحات هم اینجا میدهم و معتمد باینکه این دو فوریت مفید است، آقایان هم گوش میدهند میشوند اگر مخالف باشند جواب میدهند و بنده هم گوش میدهم شاید قانع شوم، آنچه بنده استنباط کردم از جلسه خصوصی راستبالی که کردند راجع باین لایحه تمام آقایان موافق هستند و همانطور آقای فرامرزی فرمودند هیچ کس منکر این نیست که بعضی اشخاص یعنی آن محرکین در این قضایا خیانت بمملکت کرده اند و جرم آنها هم قابل عفو نیست (صحیح است) آنکسانیکه با قصد یا تحریک خارجی با عزم و قصد خیانت اقدام کرده اند و دیگران را تحریک کرده اند در قانون استنا شده است دولت هم مراقبت میکند و نخواهد گذاشت که آن ها از چنگال مجازات فرار کنند و همان اصل و قاعده ای که مجازات را وضع کرده است برای بشر مبنی اصول دموکراسی و حکومت قانون، در همان جا یک اصلی پیش بینی کرده اند که لایحه اقتضای در موافقتی که یک مطلبی عنوان جرم بخود میگیرند ولی عمومیت دارد حق دارد مجلس شورای ملی و نمایندگان مجلس و قضات در آن موقع که با آنها اختیار داده شده کفو عمومی بدهند و مردم را معاف بکنند و برفع مملکت قوام السلطنه بود یک چیزی از زرد بن نوشته بودند که ما یک اهانه ای جمع کردیم تا حالا هم از اینها نگاهداری کردیم ولی هوا گرم است، اینها هم بیلاقی هستند مامم دیگر بیش از این نمیتوانیم باینها کمک بکنیم اینها تلف میشوند، با فکری بکنید (صفوی) - در بوشهر هم هستند) در اغلب نقاط بد آب و هوا هستند اما چه اشخاصی؟ کسانی که متأسفانه یول نداشتند جیب مأمورین ما را پر بکنند ما هر قانونی که میگذاریم بضرر آن طبقه ضعیف و برفع طبقه حقه باز است چون مأمورین ما مجری این قوانین

استند فن امثال آقای منصور السلطنه عدل صکه اسناد حقوق است و مامم الصمدله بدوستان اعتماد داریم آقایان نمایندگان هم هستند هیچکس نیست که بیاید بگوید آنکسی که محرک است، آنکسی که اساساً یکی از وسایل بدبختی و بیچارگی آذربایجان بوده است از مجازات فرار بدهند، او را محققاً تعقیب خواهند کرد (قبایان - یکی از آن اشخاص مظفر فیروز بود که آذربایجان را با آتش کشید) بنده موافقم با تعقیب مظفر فیروز در قانون هم پیش بینی شده است باینکه کسانی که مورد نظر ملت ایران هستند و ملت ایران مجازات آن اشخاص را میخواهد آن اشخاص معدوم را معاکه بکنند حتی اعدام بکنند ولی دیگران تقصیر ندارند ناچار بوده اند، بیچاره بوده اند، بدبختند آقایان موافقت بکنند همانطور که نظر آقایان هم هست من اطمینان میدهم با آقایان که هیچکس از آن اشخاصی که مسبب اینکار بودند بر نمی گردند نمی آیند اینجا یا بتله بدهند، فرار کرده اند رفته اند این مردم را اذیت نکنید بنده هم معتقد هستم بدو فوریت این لایحه زیرا فوراً مردم راحت میشوند و آسایش پیدا میکنند و اگر بکمیسیون هم برود بیشتر از این نمی شود دقت کرد و لایحه ای جامعتر از این درست کرد

نایب رئیس - آقای حائری زاده مخالفید؟ (حائری زاده - بلی) بفرمائید **حائری زاده** - بدبختانه در مملکت ما همیشه قوانین دست اشخاصی که داده میشود، برفع طبقه متنفذ و مقتدر و بضرر طبقه ضعیف اجرا میشود، من این مدت شکایات زیادی از خوزستان داشتم از بندر عباس داشتم، از یزد داشتم، بیزنهائی را از آذربایجان تبعید کردند، بچه های کوچک را از آنجا تبعید کردند بنام اینکه شما جزء هرج و مرج طلبها بودید، جزء آشوب طلبها بودید، بریزروز در یکی از روزنامه ها خواندم که یکی دو نفر از رؤسای اینها را بیک دو سال حبس محکوم کردند و بعد هم آن محکومیت آنها مشمول عفو میشود چطور میشود از بین بروید، این مملکت یک مملکت ضعیف جزانست، یک مملکتی است که مأمورینش برای استفاده جیب خودشان ضمه را در فشار میگذارند و اغیارا کمک میکنند (صحیح است) و در آذربایجان بدبخت هر کسی که نان داشته بخورد جزء متجاسرین بوده، گرفتند لغزش کردند پدرش را در آوردند بعد برای این که تقویت بکنند این فکر را یک مشت مردم بدبخت و زن و بچه بیچاره را تبعید کردند گویا در دوره حکومت قوام السلطنه بود یک چیزی از زرد بن نوشته بودند که ما یک اهانه ای جمع کردیم تا حالا هم از اینها نگاهداری کردیم ولی هوا گرم است، اینها هم بیلاقی هستند مامم دیگر بیش از این نمیتوانیم باینها کمک بکنیم اینها تلف میشوند، با فکری بکنید (صفوی) - در بوشهر هم هستند) در اغلب نقاط بد آب و هوا هستند اما چه اشخاصی؟ کسانی که متأسفانه یول نداشتند جیب مأمورین ما را پر بکنند ما هر قانونی که میگذاریم بضرر آن طبقه ضعیف و برفع طبقه حقه باز است چون مأمورین ما مجری این قوانین

استند و ما مأمورین نا صالح داریم، این مأمورین ناصالح وقتی مجری شدند بداجرا میشود این قوانین والا تماش با حسن نیت از مجلس میگذرد، من چون آدم سوه ظنی هستم از رسمان سیاه و سفید هم میترسم، من تا این ماده قانون درست چاپ نشود و مطالعه نکنم میترسم رأی بدهم (صحیح است - احسنت)

نایب رئیس - رأی میگیریم پیشنهاد آقای کشاورز صدر راجع بدو فوریت دوم آقایان که موافقت قیام کنند (عده کمی برخاستند) تصویب نشد لایحه بکمیسیون دادگستری ارجاع میشود

دهقان - ختم جلسه آقایان کافی است وقت جلسه آینده را تعیین بفرمائید

موقع دستور جلسه بعد - ختم جلسه نایب رئیس - اکثر آقایان خسته هستند که بالاخره جلسه را باید ختم بکنم جلسه آینده چون ماه مبارک رمضانست (جمعی از نمایندگان - روز آقا، روز) اجازه بفرمائید تا بنده عرضم را بکنم جلسه آینده روز پنجشنبه ساعت هشت و نیم بعد از ظهر

(مجلس يك ساعت و بیست دقیقه بعد از ظهر ختم شد)

نایب رئیس مجلس شورای ملی - **امیر حسین ظفر ایلخان**

اخبار مجلس

روز سه شنبه ۱۵ - ۲۷ - ۴ چهار و نیم قبل از ظهر کمیسیون تجدید نظر در نظامنامه داخلی مجلس ریاست آقای تقی زاده تشکیل مواد مربوط با آقایان نمایندگان مطرح و با اصلاحاتی تصویب شد روز ۴شنبه پنج و نیم بعد از ظهر کمیسیون بودجه با حضور جناب آقای نخست وزیر و عده ای از آقایان وزراء ریاست آقای بهبهانی تشکیل افلام بودجه کل ۱۳۲۷ که مانده بود مطرح و تماماً تصویب گردید - اعتبارات عمرانی سال ۱۳۲۷ مطرح و تصویب شد

اصلاحات بودجه ۱۳۲۷ که از طرف آقای نخست وزیر پیشنهاد شده بود موکول بید گردید روز ۴شنبه ساعت ۶ بعد از ظهر کمیسیون دادگستری ریاست آقای عامری و با حضور آقای وزیر دادگستری تشکیل لایحه دولت راجع برفع عمومی مرتکبین آذربایجان و زنجان که بآید یک فوریت بمجلس تقدیم شده بود مطرح و با اصلاحات عبارتی تصویب رسید

روز ۴شنبه ۱۶ - ۴ - ۲۷ کمیسیون برنامه هفت ساله یکساعت و نیم قبل از ظهر ریاست آقای افخمی تشکیل با حضور جناب آقای نخست وزیر و آقایان وزیر کشور - وزیر کشاورزی - وزیر بازرگانی - پیشه و هنر - مدیر کل بانک ملی - دکتر مشرف نفیسی - احمد حسین عدل لایحه برنامه هفت ساله مطرح پس از توضیحاتی که آقای نخست وزیر دادند ماده ۶ با اصلاحاتی تصویب ماده ۲ که تصویب شده بود

اصلاح شده مواد ۷ - ۸ - ۹ بید موکول و سو کمیسیون انتخاب شده که با مشارکت آقایان ابتهاج مدیر کل بانک ملی و دکتر مشرف نفیسی مواد راجع بسازمان برنامه رانجیدید نظر نموده بکمیسیون برنامه پیشنهاد نمایند وساعت یک و نیم بعد از جلسه ختم و جلسه بعد بروز ۲شنبه ۲۱ - ۴ - ۲۷ موکول گردید ساعت یک قبل از شهر روز ۴شنبه کمیسیون بهادری ریاست آقای دکتر مجتهدی و با حضور آقای وزیر بهادری و آقای دکتر چهارزی تشکیل طرح پیشنهادی راجع بمنش کشت تریاک و مصرف آن و از نظر بهداشتی موافقت بعمل آمد

ساعت ۱ و نیم قبل از ظهر روز چهارشنبه کمیسیون کشور با حضور آقای وزیر کشور و معاون آن و وزارتخانه ریاست آقای ممدنی تشکیل لایحه آیین نامه مجلس سنا مطرح بقیه مواد آن بتصویب رسیده و قرار شد گزارش آن بمجلس تقدیم شود و یکساعت بعد از ظهر جلسه ختم شد

شش بعد از ظهر کمیسیون بودجه با حضور جناب آقای نخست وزیر و عده ای از آقایان وزراء ریاست آقای بهبهانی تشکیل لایحه متمم بودجه ۲۲۷ مطرح پس از مذاکرات مفصل چون پیشنهادات اصلاحی بعمل آمده بود رأی بارقام پیشنهادی بجلسه بعد روز شنبه موکول گردید

پنج و نیم بعد از ظهر کمیسیون دارائی ریاست آقای امیر نصرت اسکندری با حضور آقای بهبهانی مدیر کل وزارت دارائی تشکیل لایحه مالیات بردرآمد مطرح چند ماده که باقی مانده بود تصویب و قرار شد یکی دو ماده که باقی مانده است جلسه بعد مطرح شود وساعت ۸ و نیم جلسه ختم شد

کمیسیون کشاورزی ۷ بعد از ظهر ریاست آقای مین زاده و با حضور آقای وزیر کشاورزی تشکیل لایحه معافیت ماشین های کشاورزی از حقوق گمرکی مطرح و با اصلاحاتی تصویب شد ساعت ۸ و نیم جلسه ختم شد

انتخابات واحکام دروزارت دارائی

۱ - جناب آقای هاشم صبا رئیس بانک کشاورزی بسمت ریاست کمیسیون ارزش انتخاب گردیده اند

۲ - آقای سهام الدین غفاری بسمت ریاست هیئت مدیره شرکت سهامی بیمه ایران منصوب گردیده اند

۳ - آقای لقمان نفیسی بسمت ریاست هیئت مدیره بانک کشاورزی و پیشه و هنر منصوب گردیده اند

۴ - آقای محمد علی گرگانی بسمت ریاست شعبه پنجم دیوان حسابات منصوب گردیده اند

۵ - آقای مهدی نراقی معاون فنی اداره کل گمرک بسمت نماینده دوم وزارت دارائی مأمور کمیسیون ارزش رسیدگی نمایند

۶ - آقای حسین دها بسمت مدیریت انحصار دخانیات ایران منصوب گردیده اند

۷ - آقای دکتر حسین پیر نیا رئیس اداره امتیازات نفت و معادن بسمت مدیر کل وزارت دارائی منصوب و اداره امتیازات نفت و معادن هم کماکان تحت نظر ایستاد اداره میشود .
انتظار خدمت

آقای هادی اشتری مدیر کل سابق انحصار و خانیات منتظر خدمت شده اند .

شماره ۱۳۷۴۲-۴۹۷۸
آقای علی سمیعی سردفتر اسناد رسمی سابق فاروج قوچان
نظر باینکه معاکمه انتظامی شما منتهی بصدور حکم قطعی بخش ماه انفصال از شغل سردفتری و پرداخت دویست ریال جزای نقدی شده و با احتساب ایام تعلیق در این تاریخ محکومیت مزبور خاتمه مییابد بموجب این ابلاغ رفع تعلیق شما اعلام میشود .
وزیر دادگستری

شماره ۱۳۷۴۸-۴۹۶۸
آقای محمد اعلی
بموجب این حکم بسمت سردفتری اسناد رسمی درجه سوم بخش اشنویه منصوب میشود طبق مقررات مشغول انجام وظیفه شوید .
وزیر دادگستری

شماره ۱۳۷۴۰-۵۱۳۱
آقای ابوالحسن رسمی
بموجب این ابلاغ دفاتر شماره دردهستان میان دربند خالصه کرمانشاهان برای ثبت ازدواج و طلاق رسمیت میدهد .
وزیر دادگستری

شماره ۱۳۷۲۴-۵۱۳۰
آقای مختار ذوقی
بموجب این ابلاغ دفتر شما را در محل های مشتمله و هشت آباد برای ثبت ازدواج رسمیت میدهد .
وزیر دادگستری

شماره ۱۳۷۲۶-۴۶۵۷
آقای سید جواد مصطفوی سردفتر اسناد رسمی شماره ۴۴ بهشهر
بموجب این ابلاغ استعقای شما از تصدی دفتر اسناد رسمی پذیرفته میشود .
وزیر دادگستری

شماره ۱۳۷۳۰-۴۱۹۰
آقای حسین ابراهیمی توفیقی سردفتر اسناد رسمی و گواهی صحت امضاء میانه
نظر باینکه بر اثر گزارش واصله تحت تعقیب دادگاه انتظامی سران دفتر واقع شده اید وزارت دادگستری طبق ماده ۳۹ قانون دفتر اسناد رسمی تاخاتمه رسیدگی بتخلف شما در دادگاه نامبرده شمارا از تصدی دفاتر اسناد رسمی و گواهی صحت امضاء معلق می نماید
وزیر دادگستری

شماره ۱۳۷۶۰-۵۱۴۸
آقای عبدالرحمن الیاس سردفتر اسناد رسمی بخش طرهان
بموجب این ابلاغ دفاتر شماره دو بخش طرهان برای ثبت ازدواج و طلاق رسمیت میدهد .
وزیر دادگستری

شماره ۷۱۲۵-۴۶۱۸
آقای محمد حسن حاجتی سردفتر اسناد رسمی سابق بهشهر

بموجب این حکم بسمت سردفتری اسناد رسمی درجه سوم بهشهر منصوب می شوید طبق مقررات مشغول انجام وظیفه شوید
وزیر دادگستری

شماره ۱۳۷۵۸-۵۲۴۹
آقای صالح شهیدی سردفتر اسناد رسمی و ازدواج تربت حیدریه

بموجب این ابلاغ دفتر شما را دوشهر تربت حیدریه برای ثبت طلاق رسمیت میدهد
وزیر دادگستری

شماره ۱۳۷۷۸-۲۸۰۹
آقای سید علی اکبر طباطبائی سردفتر اسناد رسمی شماره ۱۱۵ تهران

بموجب این ابلاغ دفتر شما را در تهران برای ثبت ازدواج رسمیت میدهد
وزیر دادگستری

شماره ۱۳۷۲۸-۴۷۴۴
آقای فتح الله امین وطن دوست سردفتر ازدواج و طلاق دهستان میان دربند کرمانشاه

بموجب این ابلاغ محل رسمیت دفاتر شما به حال سنجایی کرمانشاه تبدیل میشود
وزیر دادگستری